

สรุปผลที่สำคัญ
การสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. 2561

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง

กลุ่มวางแผนและพัฒนาสถิติด้านสังคม

กองสถิติสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

โทรศัพท์ 0 2142 1315, 0 2142 1281

โทรสาร 0 2143 8136

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : social.plan@nso.go.th

หน่วยงานที่เผยแพร่

กองสถิติพยากรณ์

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 2

ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กทม. 10210

โทรศัพท์ 0 2141 7498

โทรสาร 0 2143 8132

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : binfopub@nso.go.th

ปีที่จัดพิมพ์

2562

คำนำ

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำโครงการสำรวจการอ่านของประชากรขึ้นครั้งแรกในปี 2546 และได้จัดทำต่อเนื่องในปี 2548 2551 2554 2556 และ 2558 สำหรับการสำรวจ ปี 2561 นี้ นับเป็นครั้งที่ 7 เพื่อให้มีข้อมูลสำหรับใช้พัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่าน ตลอดจนติดตามประเมินผลการดำเนินงานเรื่องดังกล่าว ซึ่งมีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง เนื่องจากการอ่านทำให้ผู้อ่านมีความรอบรู้ เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพในการดำเนินชีวิต และการทำงาน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

การสำรวจการอ่านของประชากร เป็นการสำรวจพฤติกรรมการอ่านของประชากร ช่วงนอเวลาเรียน นอเวลาทำงาน หรือช่วงเวลาพัก ซึ่งเป็นการอ่านหนังสือหรือบทความทุกประเภท ทั้งที่เป็นรูปเล่ม เอกสาร หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการอ่านผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook Line Instagram Twitter) SMS และอีเมล ไม่รวมการอ่านข้อความเพื่อการสนทนาหรือติดต่อสื่อสาร

จากผลการสำรวจปี 2561 พบว่า เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 6 ปีที่อ่าน (อ่านด้วยตนเองหรือผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง) มีจำนวน 2.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 61.2 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 60.2 ในปี 2558 สำหรับประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป มีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 77.7 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 78.8 ในปี 2561

สำนักงานสถิติแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปในการสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ประชาชนหันมาสนใจและให้ความสำคัญในการอ่าน ซึ่งนับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง

WORLD BOOK DAY

สรุปประเด็นเด่น

การอ่านของเด็กเล็ก อายุต่ำกว่า 6 ปี

<p>1. แนวโน้มการอ่าน</p> <p>เด็กเล็กอ่านเพิ่มขึ้น</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ปี</th> <th>เปอร์เซ็นต์</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2551</td> <td>36.0%</td> </tr> <tr> <td>2554</td> <td>53.5%</td> </tr> <tr> <td>2556</td> <td>58.9%</td> </tr> <tr> <td>2558</td> <td>60.2%</td> </tr> <tr> <td>2561</td> <td>61.2%</td> </tr> </tbody> </table>	ปี	เปอร์เซ็นต์	2551	36.0%	2554	53.5%	2556	58.9%	2558	60.2%	2561	61.2%	<p>2. การอ่าน</p> <p>เด็กเล็กอ่าน 61.2% (2.7 ล้านคน)</p>												
ปี	เปอร์เซ็นต์																								
2551	36.0%																								
2554	53.5%																								
2556	58.9%																								
2558	60.2%																								
2561	61.2%																								
<p>3. ความถี่ของการอ่าน (อ่านบ่อยไหม)</p> <p>เด็กเล็กมีความถี่ในการอ่านนาน ๆ ครั้งลดลง</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ปี</th> <th>นาน ๆ ครั้ง</th> <th>สัปดาห์ละ 1 วัน</th> <th>สัปดาห์ละ 2-3 วัน</th> <th>สัปดาห์ละ 4-6 วัน</th> <th>ทุกวัน</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2558</td> <td>9.7</td> <td>9.3</td> <td>44.0</td> <td>19.1</td> <td>17.9</td> </tr> <tr> <td>2561</td> <td>8.1</td> <td>10.0</td> <td>44.1</td> <td>20.0</td> <td>17.8</td> </tr> </tbody> </table>	ปี	นาน ๆ ครั้ง	สัปดาห์ละ 1 วัน	สัปดาห์ละ 2-3 วัน	สัปดาห์ละ 4-6 วัน	ทุกวัน	2558	9.7	9.3	44.0	19.1	17.9	2561	8.1	10.0	44.1	20.0	17.8	<p>4. เวลาที่ใช้อ่าน (อ่านนานเพียงใด)</p> <p>เด็กเล็กอ่านนานขึ้น 8 นาทีต่อวัน</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ปี</th> <th>เวลาที่ใช้อ่าน (นาทีต่อวัน)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2558</td> <td>34</td> </tr> <tr> <td>2561</td> <td>42</td> </tr> </tbody> </table>	ปี	เวลาที่ใช้อ่าน (นาทีต่อวัน)	2558	34	2561	42
ปี	นาน ๆ ครั้ง	สัปดาห์ละ 1 วัน	สัปดาห์ละ 2-3 วัน	สัปดาห์ละ 4-6 วัน	ทุกวัน																				
2558	9.7	9.3	44.0	19.1	17.9																				
2561	8.1	10.0	44.1	20.0	17.8																				
ปี	เวลาที่ใช้อ่าน (นาทีต่อวัน)																								
2558	34																								
2561	42																								

5. ประเภทสื่อที่อ่าน (อ่านจากอะไร)

เด็กเล็กนิยมอ่านจากหนังสือ

อ่านจากรูปเล่มหนังสือ/
เอกสารอย่างเดียว **56.9%**

สื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างเดียว
5.4%

อ่านทั้งสองประเภท
37.7%

6. แหล่งที่มาของสื่อที่อ่าน

ซื้อจากร้านหนังสือ
64.9%

จากอินเทอร์เน็ต
(รวม พิมพ์มาอ่านด้วย) **13.1%**

ได้รับแจกจากหน่วยงานต่างๆ
12.2%

ยืม/ได้/แลกเปลี่ยนจากเพื่อน
หรือคนรู้จัก **5.8%**

ยืมหรือไปอ่านที่ห้องสมุด/
แหล่งเรียนรู้ในชุมชน **1.6%**

ซื้อจากงานแสดงหนังสือ
1.2%

อื่นๆ
1.2%

7. การซื้อหนังสือเฉพาะรูปเล่มหนังสือ ให้เด็กเล็กอ่าน

ผู้ใหญ่ซื้อหนังสือให้เด็กเล็กลดลง

78.5%

ปี 2558

70.8%

ปี 2561

8. เหตุผลที่ผู้ใหญ่อ่านให้เด็กเล็กฟัง

เพิ่มพูนความฉลาด/ความรู้
66.3%

ทำให้เด็กเพลิดเพลิน/
อารมณ์ดี **56.6%**

ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน
38.8%

เกิดความอบอุ่นในครอบครัว
20.7%

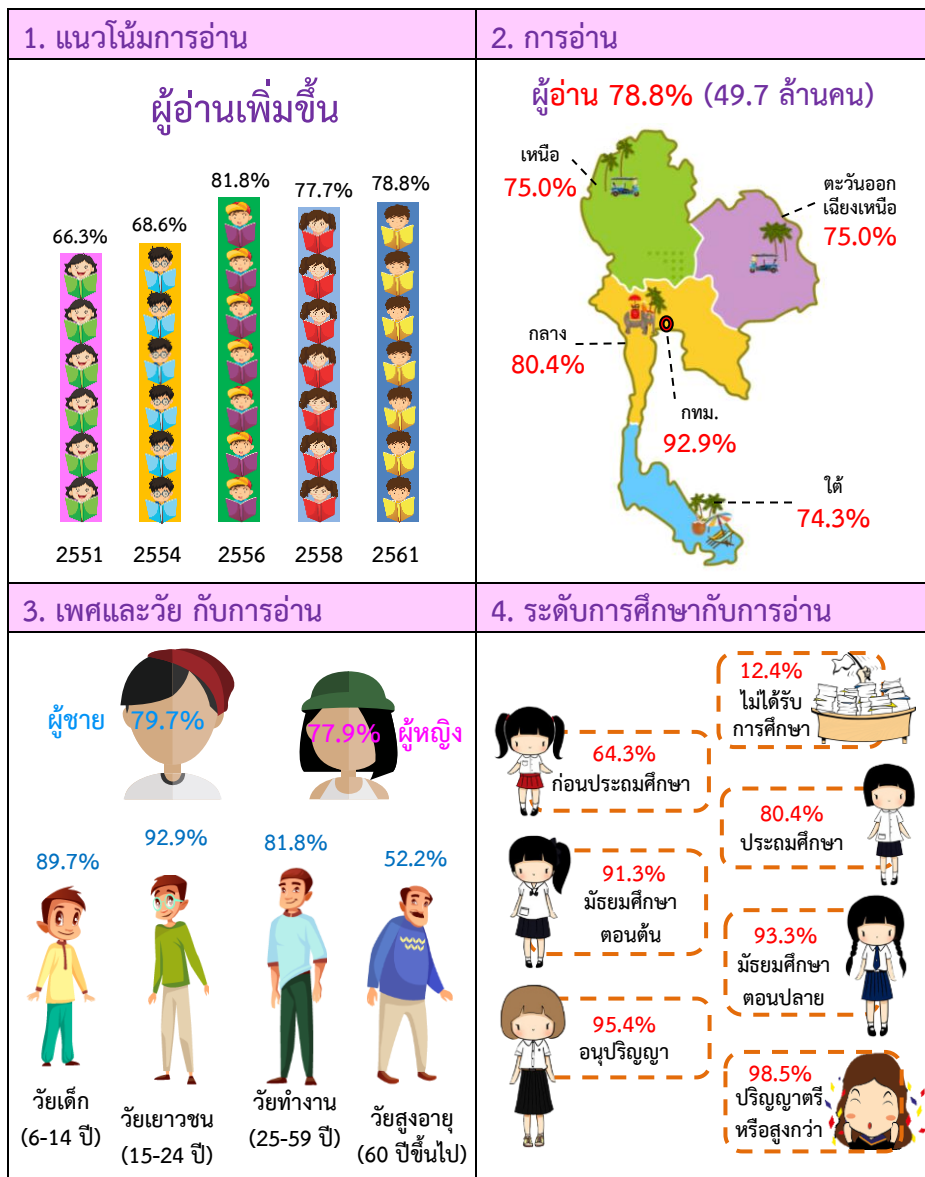
อื่นๆ
0.1%

<p>9. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเด็กเล็กอ่านเอง หรือผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง</p>	<p>10. เด็กเล็กที่ไม่อ่าน</p>
 <p>เด็กมีสมาธิ จดจ่อกับการอ่านมากขึ้น 55.2%</p> <p>เรียกร้องให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังมากขึ้น 36.9%</p> <p>เด็กมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น 36.2%</p>	<p>เด็กเล็กไม่อ่าน 38.8% (1.7 ล้านคน)</p> <p>เด็กเล็กไม่อ่าน 38.8%</p> <p>เด็กชาย 40.5%</p> <p>เด็กหญิง 37.0%</p>
<p>11. สาเหตุที่เด็กไม่อ่าน (ทำไมเด็กไม่อ่าน)</p>	<p>12. สาเหตุที่ผู้ใหญ่ไม่อ่านให้เด็กเล็กฟัง 5 ลำดับแรก</p>
 <p>ไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจ 2.0%</p> <p>อ่านไม่ออก 18.4%</p> <p>ชอบดูโทรทัศน์ 7.9%</p> <p>เด็กยังเล็กเกินไป 63.8%</p>	 <p>เด็กยังเล็กเกินไป 55.2%</p> <p>ไม่มีเวลาอ่าน 24.6%</p> <p>ชอบดูโทรทัศน์ 10.9%</p> <p>อ่านไม่คล่อง 7.4%</p> <p>ไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจ 6.7%</p>

การอ่านของประชากร อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป

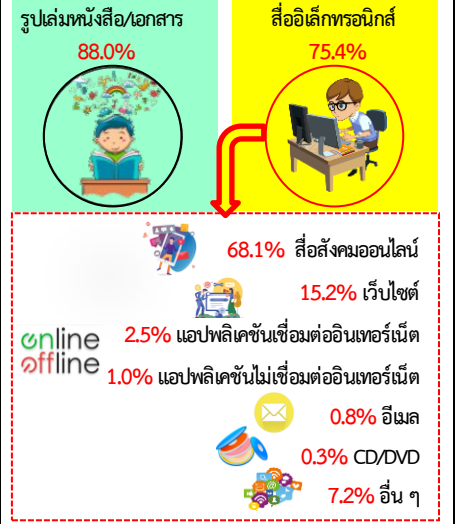

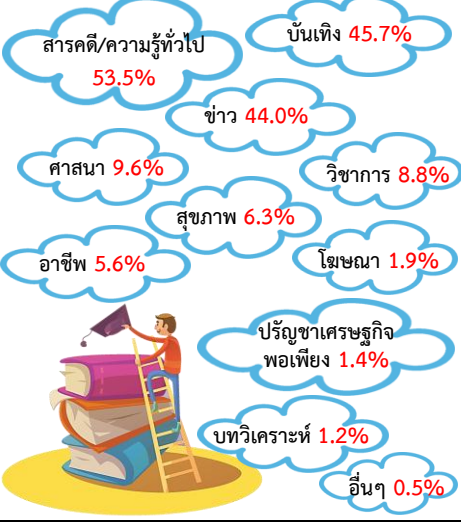
5. ประเภทของหนังสือที่อ่าน (อ่านประเภทไหน)

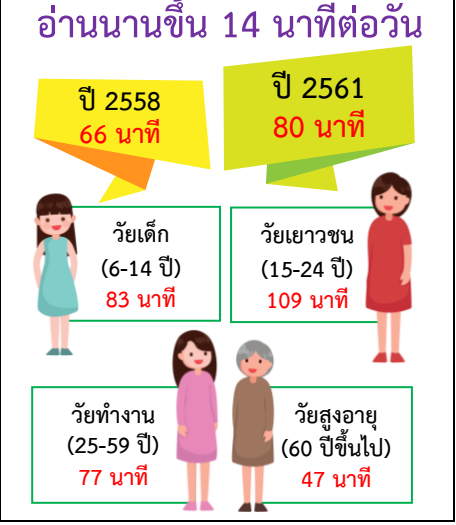
6. ประเภทสื่อที่อ่าน (อ่านจากอะไร)

7. ประเภทเนื้อหาสาระที่อ่าน (อ่านแนวไหน)

8. เวลาที่ใช้อ่าน (อ่านนานเพียงใด)

9. การยืมหรือไปอ่านที่ห้องสมุด

ประชากรใช้บริการห้องสมุด
ด้วยการยืมหรือไปอ่านหนังสือ
หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

8.3%

10. แรงจูงใจในการอ่าน

ตนเองรัก
การอ่านเอง
70.7%

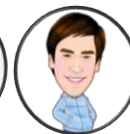
ครูส่งเสริม
ให้รักการอ่าน
21.7%

ครอบครัวส่งเสริม
ให้รักการอ่าน
19.6%

ได้รับการณรงค์
ให้รักการอ่าน
12.2%

บุคคล
มีชื่อเสียง
9.4%

มีเพื่อน
รักการอ่าน
5.3%

11. ผู้ไม่อ่าน

ผู้ไม่อ่าน 21.2% (13.4 ล้านคน)

ผู้ชาย

20.3%

ผู้หญิง

22.1%

12. สาเหตุที่ไม่อ่าน 5 ลำดับแรก

ชอบดู
โทรทัศน์
30.3%

ไม่ชอบอ่าน
หรือไม่สนใจ
25.2%

ไม่มีเวลาอ่าน
20.0%

สายตาไม่ดี
22.1%

อ่านไม่ออก
25.0%

ประชากร อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป

วิธีการรณรงค์ให้คนรักการอ่าน 5 ลำดับแรก	ความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณ
<p>38.1% ปลุกฝังให้รักการอ่านผ่านพ่อ แม่/ครอบครัว</p> 	<p>อ่าน เขียน และคำนวณได้ทั้ง 3 อย่าง</p>
<p>32.3% ให้สถานศึกษามีการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน</p> 	<p>ปี 2561 92.6%</p> <p>ปี 2558 91.5%</p>
<p>19.0% รูปเล่ม/เนื้อหา น่าสนใจ หรือใช้ภาษาง่าย ๆ</p> 	<p>อ่านออก และเขียนได้</p>
<p>16.8% หาซื้อได้ง่าย/เข้าถึงง่าย</p> 	<p>ปี 2561 93.9%</p> <p>ปี 2558 93.0%</p>
<p>12.3% ส่งเสริมให้มีห้องสมุด/ห้องสมุดเคลื่อนที่/มุมอ่านหนังสือในชุมชน/พื้นที่สาธารณะ</p> 	

สารบัญ

คำนำ	หน้า
สรุปประเด็นเด่น	i
สารบัญแผนภูมิ	iii
สารบัญตาราง	xiii
สรุปผลการสำรวจ	xvii
1. การอ่านของเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 6 ปี)	1
1.1 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน	1
1.2 เหตุผลที่ผู้ใหญ่อ่านให้เด็กเล็กฟัง	3
1.3 ความถี่ของการอ่านนอกเวลาเรียน	4
1.4 ประเภทสื่อที่อ่านของเด็กเล็ก	5
1.5 เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียน	6
1.6 แหล่งที่มาของหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กเล็ก อ่านนอกเวลาเรียน	7
1.7 การซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้เด็กเล็ก ในรอบปีที่แล้ว	8
1.8 ค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือ ให้เด็กเล็กในรอบปีที่แล้ว	10
1.9 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากอ่านในรอบปีที่แล้ว	11
1.10 สาเหตุที่เด็กเล็กไม่อ่านนอกเวลาเรียน	12
2. การอ่านของประชากร (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป)	14
2.1 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน	14
2.2 กลุ่มวัย	16
2.3 ระดับการศึกษา	17
2.4 การทำงาน	18

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.5	ความถี่ของการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน	21
2.6	ประเภทของหนังสือที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน	22
2.7	ประเภทสื่อและช่องทาง/วิธีการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อ่าน	25
2.8	ประเภทเนื้อหาสาระของหนังสือที่อ่านนอกเวลาเรียน/ นอกเวลาทำงาน	26
2.9	เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน	27
2.10	สถานที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน	28
2.11	การยืมหรือไปอ่านที่ห้องสมุด	29
2.12	เหตุผลที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน	30
2.13	แรงจูงใจในการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน	31
2.14	ค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือ ในรอบปีที่แล้วของประชากร	32
2.15	สาเหตุที่ไม่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน	33
2.16	วิธีการรณรงค์ให้คนรักการอ่าน	35
2.17	ความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณ	36

ภาคผนวก

39

1.	ความเป็นมา	39
2.	วัตถุประสงค์	40
3.	ประโยชน์	40
4.	ขอบข่ายของการสำรวจ	40
5.	เวลาอ้างอิง	41
6.	รายการข้อมูลที่เก็บรวบรวม	41
7.	ระเบียบวิธีการสำรวจ	41
8.	คำนิยาม	41

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิ 1 ร้อยละของเด็กเล็กที่มีผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง จำแนกตาม เหตุผลที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง พ.ศ. 2561	3
แผนภูมิ 2 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตาม ความถี่ของการอ่าน พ.ศ. 2551 – 2561	4
แผนภูมิ 3 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตาม ประเภทสื่อที่อ่าน พ.ศ. 2561	5
แผนภูมิ 4 เวลาที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียนเฉลี่ยต่อวันของเด็กเล็กที่อ่าน จำแนกตามเพศเขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561	6
แผนภูมิ 5 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตาม แหล่งที่มาของหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อ่าน พ.ศ. 2561	7
แผนภูมิ 6 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตาม การซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้เด็กเล็ก ในรอบปีที่แล้ว และผู้เลือกหนังสือ พ.ศ. 2561	8
แผนภูมิ 7 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตาม จำนวนหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือที่ซื้อ ในรอบปีที่แล้ว เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561	9
แผนภูมิ 8 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตาม ค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้ เด็กเล็กในรอบปีที่แล้ว เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561	10
แผนภูมิ 9 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตาม พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงหลังจากเด็กเล็กอ่าน หรือผู้ใหญ่อ่าน หนังสือหรืออ่านจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ฟังในรอบปีที่แล้ว พ.ศ. 2561	11

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

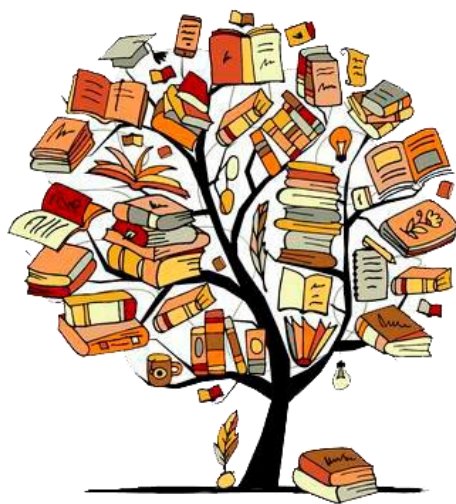
หน้า

แผนภูมิ 10	ร้อยละของเด็กเล็กที่ไม่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามสาเหตุที่เด็กเล็กที่ไม่อ่าน พ.ศ. 2561	12
แผนภูมิ 11	ร้อยละของเด็กเล็กที่ไม่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามสาเหตุที่ผู้ใหญ่ไม่อ่านให้เด็กเล็กฟัง 5 ลำดับแรก พ.ศ. 2561	13
แผนภูมิ 12	อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2551 – 2561	14
แผนภูมิ 13	อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามเขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561	15
แผนภูมิ 14	อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มวัย พ.ศ. 2551 – 2561	16
แผนภูมิ 15	ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน และระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2561	17
แผนภูมิ 16	อัตราการอ่านของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามการทำงานในรอบปีที่แล้ว พ.ศ. 2561	18
แผนภูมิ 17	อัตราการอ่านนอกเวลาทำงานของผู้ทำงานอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามอาชีพ พ.ศ. 2561	19
แผนภูมิ 18	อัตราการอ่านนอกเวลาทำงานของผู้ทำงานอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม และสถานภาพการทำงาน พ.ศ. 2561	20
แผนภูมิ 19	ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามความถี่ของการอ่าน และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561	21

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

	หน้า
แผนภูมิ 20 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตาม ประเภทหนังสือที่อ่าน และความถี่ของการอ่าน พ.ศ. 2561	24
แผนภูมิ 21 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามประเภทสื่อ และช่องทางหรือวิธีการเข้าถึงสื่อที่อ่าน พ.ศ. 2561	25
แผนภูมิ 22 เวลาที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานเฉลี่ยต่อวัน ของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน จำแนกตาม เพศ กลุ่มวัย เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561	27
แผนภูมิ 23 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามการยืมหรือ ไปอ่านที่ห้องสมุด และประเภทห้องสมุด พ.ศ. 2561	29
แผนภูมิ 24 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/ นอกเวลาทำงาน จำแนกตามแรงจูงใจในการอ่าน พ.ศ. 2561	31
แผนภูมิ 25 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/ นอกเวลาทำงาน จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือ เฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือในรอบปีที่แล้ว เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561	32
แผนภูมิ 26 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตาม ความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณได้ทั้ง 3 อย่าง การอ่านออกและเขียนได้ และกลุ่มวัย พ.ศ. 2558 และ 2561	37

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 อัตราการอ่านของเด็กเล็กนอกเวลาเรียน จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2551 – 2561	2
ตาราง 2 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตาม ประเภทของหนังสือที่อ่าน และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561	23
ตาราง 3 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตาม ประเภทเนื้อหาสาระที่อ่าน และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561	26
ตาราง 4 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตาม สถานที่อ่าน และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561	28
ตาราง 5 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตาม เหตุผลที่อ่าน และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561	30
ตาราง 6 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่ไม่อ่าน นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตาม สาเหตุที่ไม่อ่าน และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561	34
ตาราง 7 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตาม ความสามารถในการอ่าน/เขียน/คำนวณ เพศ เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561	36

สรุปผลการสำรวจ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ดำเนินการสำรวจการอ่านของประชากรครั้งแรกในปี 2546 เฉพาะประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป และตั้งแต่ปี 2551 ได้เพิ่มเรื่องการอ่านของเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 6 ปี) จากนั้นปี 2558 ได้ขยายคำนิยามการอ่าน ให้รวมการอ่านข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/อีเมล ด้วย

การอ่าน หมายถึง

การอ่านหนังสือหรือบทความทุกประเภท นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน/ช่วงเวลาพัก ทั้งที่เป็นรูปเล่ม/เอกสาร หรือการอ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่มีการเชื่อมต่อและไม่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต รวมถึง การอ่านผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook Line Instagram Twitter) SMS อีเมล

ไม่รวม การอ่านข้อความที่เป็นการสนทนา/ติดต่อสื่อสารส่วนบุคคลหรือหน้าทำงาน

การสำรวจในปี 2561 เก็บรวบรวมข้อมูลเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2561 จากครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 55,920 ครัวเรือน ซึ่งสรุปผลการสำรวจที่สำคัญได้ดังนี้

1. การอ่านของเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 6 ปี)

การอ่านของเด็กเล็ก ในที่นี้รวมถึง การอ่านด้วยตนเอง หรือผู้ใหญ่ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปอ่านให้ฟังด้วย

1.1 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน

อัตราการอ่าน หมายถึง ร้อยละของประชากรที่อ่านต่อประชากรทั้งสิ้นในแต่ละกลุ่ม

จากผลการสำรวจปี 2561 พบว่า เด็กเล็กที่อ่านมีประมาณ 2.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 61.2 เด็กผู้หญิงมีอัตราการอ่านสูงกว่าเด็กผู้ชายเล็กน้อย (ร้อยละ 63.0 และ 59.5 ตามลำดับ)

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า ในปี 2558 อัตราการอ่านของเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 60.2 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 61.2 ในปี 2561 โดยเด็กหญิงมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่เด็กชายมีอัตราการอ่านคงที่

อัตราการอ่านของเด็กเล็กมีความแตกต่างกันระหว่างเขตการปกครองและภาค โดยในเขตเทศบาลมีอัตราการอ่านสูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 66.3 และ 57.4 ตามลำดับ) เด็กเล็กในกรุงเทพมหานคร มีอัตราการอ่านสูงสุด (ร้อยละ 76.2) ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เด็กเล็กมีอัตราการอ่านต่ำสุด (ร้อยละ 55.9)

เมื่อเปรียบเทียบผลการสำรวจปี 2558 และ 2561 พบว่า เด็กเล็กมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะเด็กเล็กที่อาศัยในเขตเทศบาลและภาคกลาง มีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่าพื้นที่อื่น ในขณะที่ภาคเหนือมีอัตราการอ่านของเด็กเล็กลดลงมากที่สุด

ตาราง 1 อัตราการอ่านของเด็กเล็กนอกเวลาเรียน จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2551 – 2561

เพศ เขตการปกครอง และภาค	อัตราการอ่านของเด็กเล็กนอกเวลาเรียน				
	2551	2554	2556	2558	2561
ทั่วราชอาณาจักร	36.0	53.5	58.9	60.2	61.2
เพศ					
ชาย	36.7	52.7	57.3	59.5	59.5
หญิง	35.2	54.3	60.5	60.9	63.0
เขตการปกครอง					
ในเขตเทศบาล	40.8	59.2	63.1	63.9	66.3
นอกเขตเทศบาล	34.1	50.6	55.9	57.4	57.4
ภาค					
กรุงเทพมหานคร	45.3	63.0	70.1	73.8	76.2
กลาง	32.4	53.8	59.3	57.9	63.8
เหนือ	43.0	53.3	62.9	64.1	59.1
ตะวันออกเฉียงเหนือ	31.1	49.1	53.5	55.9	55.9
ใต้	39.9	57.1	57.0	57.6	56.9

1.2 เหตุผลที่ผู้ใหญ่อ่านให้เด็กเล็กฟัง

สำหรับเด็กเล็กที่อ่านนั้นส่วนใหญ่ 4 ใน 5 (ร้อยละ 81.0) มีผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง โดยพบว่าเด็กเล็กอ่านด้วยตนเอง และมีผู้ใหญ่อ่านให้ฟังร้อยละ 17.1 และมีเพียงร้อยละ 1.9 เท่านั้นที่เด็กเล็กอ่านด้วยตนเอง โดยไม่มีผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง เมื่อสอบถามผู้ใหญ่ถึงเหตุผลที่อ่านให้เด็กเล็กฟัง พบว่า ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่อ่านให้ฟังเพื่อเพิ่มพูนความฉลาดหรือความรู้ให้กับเด็กเล็กร้อยละ 66.3 รองลงมาคือเพื่อทำให้เด็กเพลิดเพลินหรืออารมณ์ดีร้อยละ 56.6

แผนภูมิ 1 ร้อยละของเด็กเล็กที่มีผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง จำแนกตามเหตุผลที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง¹
พ.ศ. 2561

(ร้อยละ)

¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ

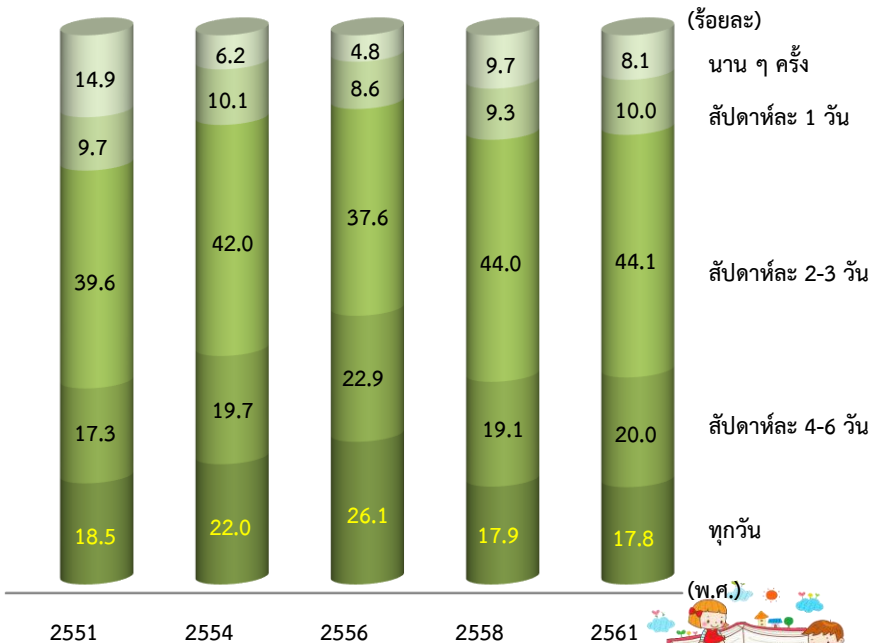

1.3 ความถี่ของการอ่านนอกเวลาเรียน

เด็กเล็กที่อ่านมีความถี่ในการอ่านสัปดาห์ละ 2 – 3 วัน มากที่สุด (ร้อยละ 44.1) รองลงมาคือ อ่านสัปดาห์ละ 4 – 6 วันและอ่านทุกวันใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 20.0 และ 17.8 ตามลำดับ)

เด็กเล็กมีความถี่ในการอ่านตั้งแต่สัปดาห์ละ 4 วันขึ้นไปเพิ่มขึ้นจากปี 2551 จนถึงปี 2556 แต่เริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2558 อย่างไรก็ตามปี 2561 มีแนวโน้มการอ่านเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 37.0 เป็นร้อยละ 37.8

แผนภูมิ 2 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามความถี่ของการอ่าน¹
พ.ศ. 2551 – 2561

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

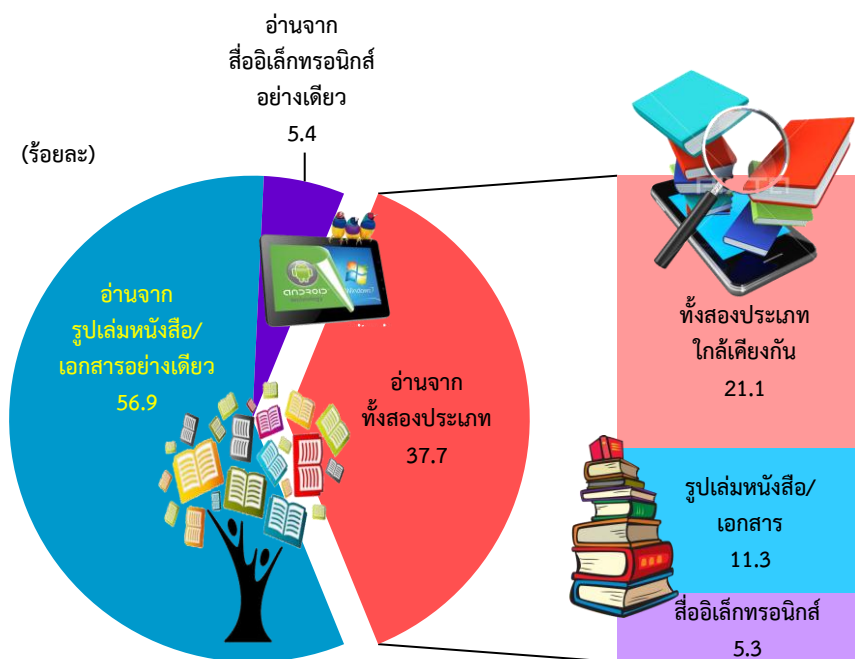

1.4 ประเภทสื่อที่อ่านของเด็กเล็ก

เด็กเล็กที่อ่านส่วนใหญ่อ่านจากรูปเล่มหนังสือ/เอกสารอย่างเดียว ร้อยละ 56.9 อ่านจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างเดียวร้อยละ 5.4 และร้อยละ 37.7 อ่านจากสื่อทั้งสองประเภท โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่อ่านจากสื่อทั้งสองประเภทใกล้เคียงกันถึงร้อยละ 21.1 รองลงมาคือ อ่านจากรูปเล่มหนังสือ/เอกสารมากกว่า (ร้อยละ 11.3) และอ่านจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่า (ร้อยละ 5.3)

แผนภูมิ 3 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามประเภทสื่อที่อ่าน¹
พ.ศ. 2561

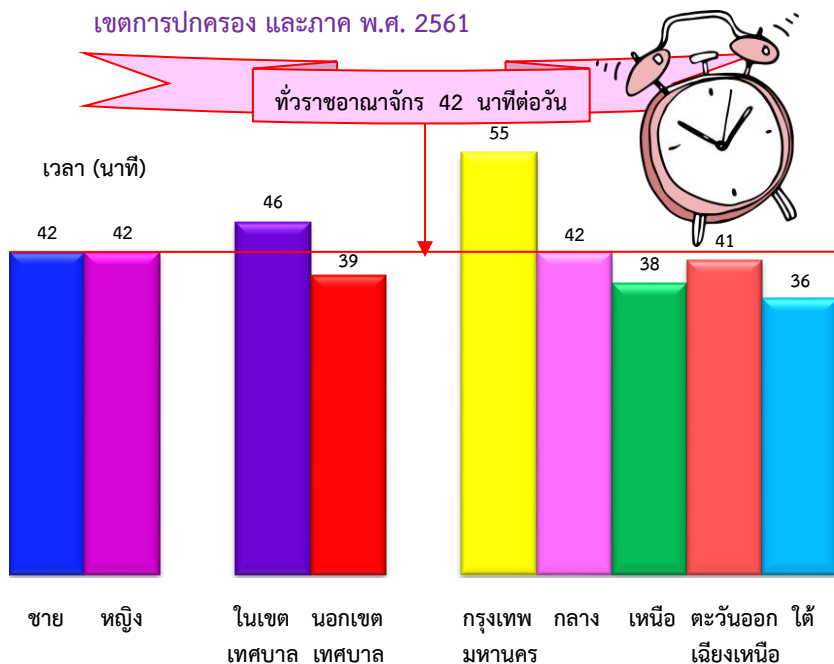
¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

1.5 เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียน

ปี 2561 เด็กเล็กที่อ่านใช้เวลาอ่านนอกเวลาเรียนเฉลี่ย 42 นาทีต่อวัน เมื่อเทียบกับปี 2558 พบว่า เด็กเล็กอ่านนานขึ้น 8 นาที (34 นาทีต่อวัน) โดยเด็กชายและเด็กหญิงใช้เวลาอ่านเฉลี่ยในแต่ละวันเท่ากัน (42 นาที) เมื่อพิจารณาตามพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า เด็กเล็กที่อาศัยในเขตเทศบาลใช้เวลาอ่านมากกว่านอกเขตเทศบาล (46 นาที และ 39 นาทีต่อวัน ตามลำดับ) เด็กเล็กที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครใช้เวลาอ่านเฉลี่ยสูงสุด คือ 55 นาทีต่อวัน รองลงมาคือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือใกล้เคียงกัน (41 - 42 นาทีต่อวัน) ส่วนเด็กเล็กที่อาศัยอยู่ภาคใต้ และภาคเหนือใช้เวลาอ่านน้อยที่สุด (36 - 38 นาทีต่อวัน)

แผนภูมิ 4 เวลาที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียนเฉลี่ยต่อวัน¹ ของเด็กเล็กที่อ่าน จำแนกตามเขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561

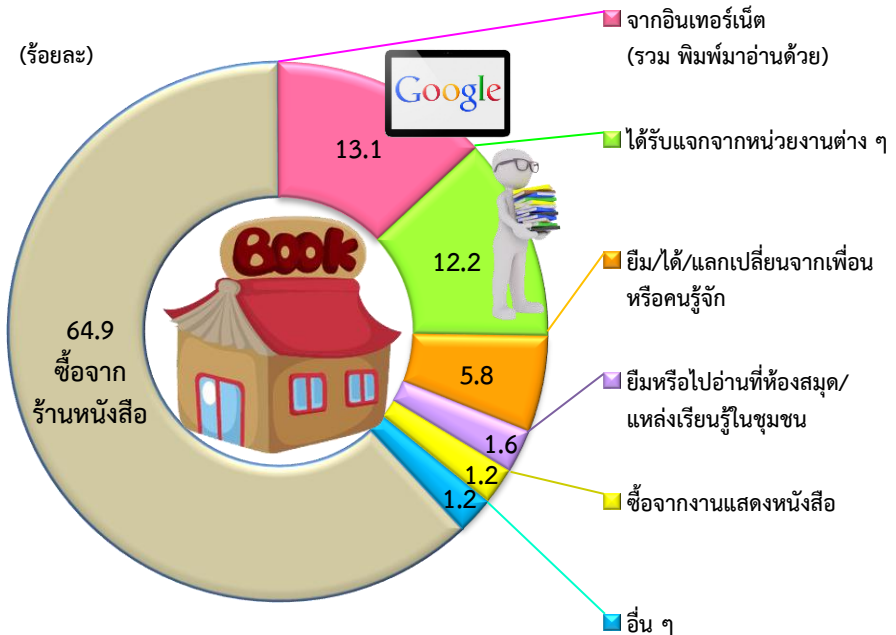
¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

1.6 แหล่งที่มาของหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เด็กเล็กอ่านนอกระยะเรียน

เด็กเล็กที่อ่านส่วนใหญ่อ่านหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ซื้อจากร้านหนังสือร้อยละ 64.9 รองลงมาคือ จากอินเทอร์เน็ต (รวมที่พิมพ์ออกมาอ่านด้วย) ร้อยละ 13.1 ได้รับแจกจากหน่วยงานต่าง ๆ ร้อยละ 12.2

แผนภูมิ 5 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกระยะเรียน จำแนกตามแหล่งที่มาของหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อ่าน¹ พ.ศ. 2561

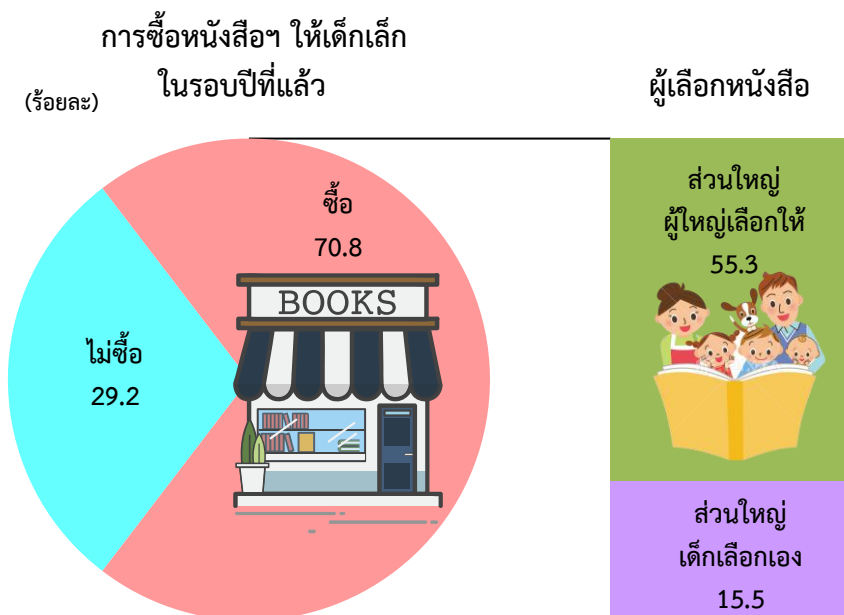
¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

1.7 การซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้เด็กเล็กในรอบปีที่แล้ว

เมื่อสอบถามผู้ตอบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้เด็กเล็กอ่านนอกเหนือจากซื้อหนังสือเรียนตามหลักสูตรที่ได้แก่นักเรียนทุกคนจำเป็นต้องซื้อในรอบปีที่แล้ว พบว่า ร้อยละ 70.8 ของเด็กเล็กที่อ่านมีผู้ใหญ่ซื้อหนังสือให้อ่านเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนตามหลักสูตร ซึ่งน้อยกว่าปี 2558 (ร้อยละ 78.5) โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 55.3 ผู้ใหญ่เป็นผู้เลือกหนังสือเหล่านี้ให้เอง และมีร้อยละ 15.5 ที่เด็กเล็กเป็นผู้เลือกหนังสือเอง

แผนภูมิ 6 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามการซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้เด็กเล็กในรอบปีที่แล้ว¹ และผู้เลือกหนังสือ พ.ศ. 2561

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

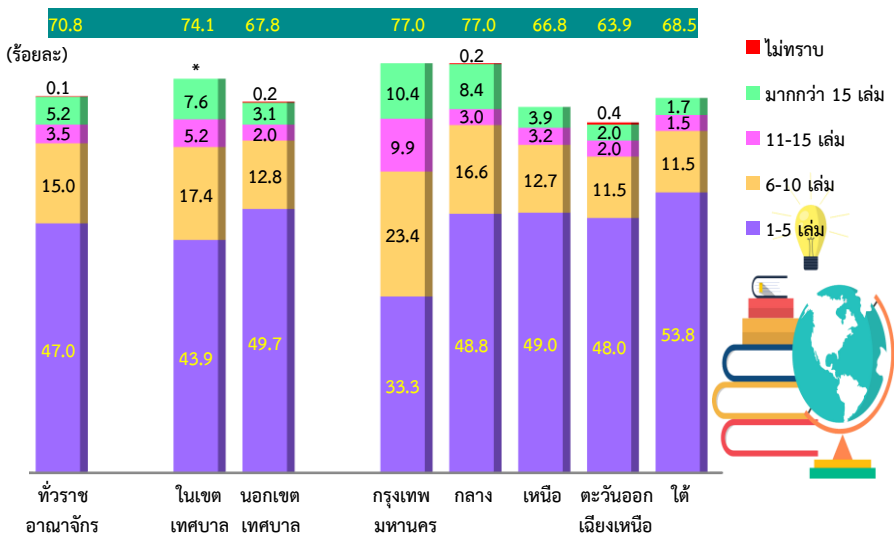

เมื่อพิจารณาการซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้เด็กเล็กอ่าน จำแนกตามเขตการปกครองและภาค พบว่า ในเขตเทศบาลมีอัตราการซื้อหนังสือให้เด็กเล็กอ่านสูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 74.1 และ 67.8 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณากรุงเทพมหานครและภาคกลาง มีอัตราการซื้อหนังสือให้เด็กเล็กสูงสุด (ร้อยละ 77.0) ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำสุด (ร้อยละ 63.9)

สำหรับจำนวนหนังสือที่ซื้อให้เด็กเล็ก พบว่าในรอบปีที่แล้วเด็กเล็กที่อ่านมีผู้ใหญ่ซื้อหนังสือให้ 1 – 5 เล่ม สัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 47.0) รองลงมาคือ ซื้อหนังสือ 6 – 10 เล่ม (ร้อยละ 15.0) และมากกว่า 11 เล่ม (ร้อยละ 8.7) และไม่ทราบจำนวนเล่มที่ซื้อ (ร้อยละ 0.1) ในเขตเทศบาลมีอัตราการซื้อหนังสือให้เด็กเล็กอ่านเพิ่มเติมตั้งแต่ 6 เล่มขึ้นไป มากกว่านอกเขตเทศบาลเช่นเดียวกับกรุงเทพมหานครที่มีอัตราดังกล่าวมากกว่าภาคอื่น

แผนภูมิ 7 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามจำนวนหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือที่ซื้อในรอบปีที่แล้ว¹ เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561

¹ ไม่รวม ไม่ทราบว่ามีการซื้อหนังสือฯ ให้เด็กเล็กในรอบปีที่แล้วหรือไม่ และรวม ไม่ทราบจำนวนเล่ม

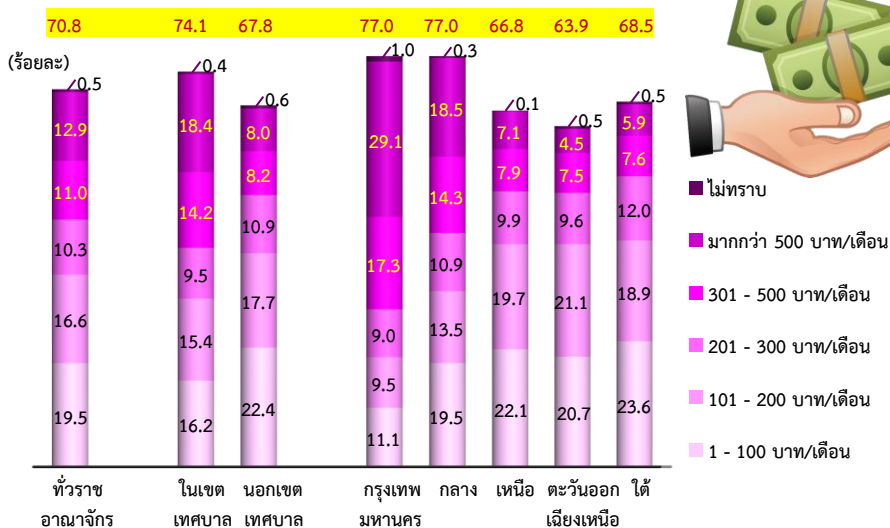
* น้อยกว่า 0.1

1.8 ค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้เด็กเล็กในรอบปีที่แล้ว

สำหรับเด็กเล็กที่อ่านและมีผู้ใหญ่ซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้อ่านในรอบปีที่แล้วเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนตามหลักสูตรนั้น มีค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือเหล่านี้ไม่เกิน 100 บาทมากที่สุด (ร้อยละ 19.5) รองลงมาคือมีค่าใช้จ่าย 101 – 200 บาท (ร้อยละ 16.6) และมากกว่า 500 บาท (ร้อยละ 12.9) สำหรับกลุ่มที่มีค่าใช้จ่าย 201 – 300 บาท และ 301 – 500 บาท มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 10.3 – 11.0) ค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อหนังสือฯ ให้เด็กเล็กมีความแตกต่างกันตามพื้นที่ คือ ในเขตเทศบาลและกรุงเทพมหานคร มีค่าใช้จ่ายมากกว่า 500 บาทในสัดส่วนที่สูงที่สุด สำหรับพื้นที่อื่น มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 100 บาทสูงที่สุด ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่าย 101 - 200 บาทสูงที่สุด

แผนภูมิ 8 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือให้เด็กเล็กในรอบปีที่แล้ว¹ เขตการปกครองและภาค พ.ศ. 2561

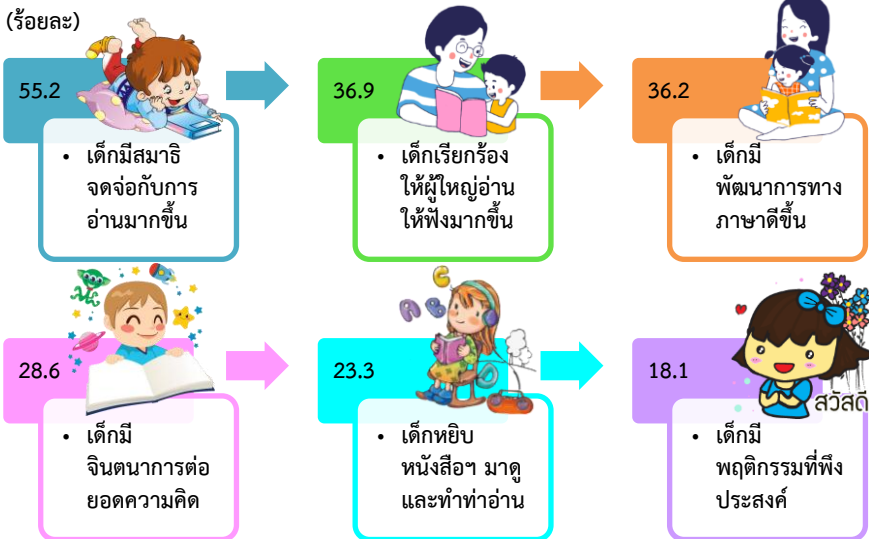
¹ ไม่รวม ไม่ทราบว่าการซื้อหนังสือฯ ให้เด็กเล็กในรอบปีที่แล้วหรือไม่ และรวม ไม่ทราบจำนวนเงิน

1.9 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากอ่านในรอบปีที่แล้ว

เกินครึ่งหนึ่งเด็กเล็กที่อ่านมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากอ่าน กล่าวคือ (ร้อยละ 55.2) มีสมาธิ จดจ่อกับการอ่านมากขึ้น เด็กเรียกร้องให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังมากขึ้น (ร้อยละ 36.9) เด็กมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น เช่น สามารถพูด คำบางคำตามเนื้อหาในนิทานที่ได้อ่านหรือฟัง สามารถท่องคำคล้องจองหรือ คำกลอนสั้น ๆ ในนิทานได้ (ร้อยละ 36.2) เด็กมีจินตนาการต่อยอดความคิดจาก เรื่องที่อ่านหรือฟัง (ร้อยละ 28.6) เด็กหยิบหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาดูและ ทำท่าอ่าน (ร้อยละ 23.3) เด็กมีพฤติกรรมที่ฟังประสงค์ เช่น การไหว้ สวัสดี ขอบคุณ และขอโทษ มีความรับผิดชอบ (เช่น เก็บของเล่น) สามารถช่วยเหลือ ตนเองในเรื่องกิจวัตรประจำวัน (เช่น แปรงฟัน ใส่รองเท้า ล้างมือ ฯลฯ) (ร้อยละ 18.1) และพฤติกรรมอื่น ๆ (ร้อยละ 0.4)

แผนภูมิ 9 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง หลังจากเด็กเล็กอ่าน หรือผู้ใหญ่อ่านหนังสือ หรืออ่านจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ฟังในรอบปีที่แล้ว¹ พ.ศ. 2561

¹ ตอบได้ไม่เกิน 3 คำตอบ และไม่รวม ไม่ทราบ

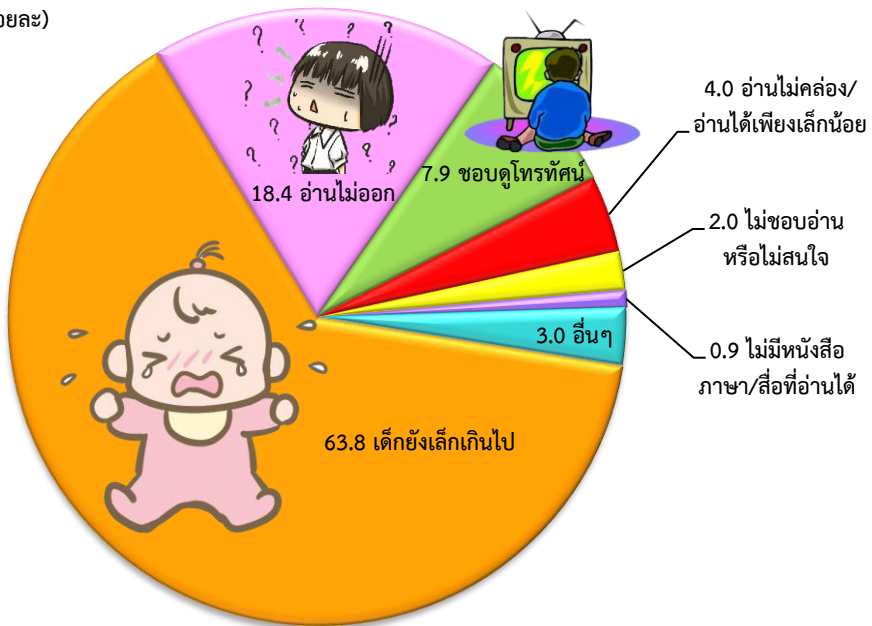

1.10 สาเหตุที่เด็กเล็กไม่อ่านนอกเวลาเรียน

เด็กเล็กที่ไม่อ่านนอกเวลาเรียน คือ เด็กเล็กที่ไม่ได้อ่านด้วยตนเอง และไม่มีผู้ใหญ่ผู้อ่านให้ฟัง มีประมาณ 1.7 ล้านคน หรือประมาณ 2 ใน 5 (ร้อยละ 38.8) ของเด็กเล็กทั้งสิ้น พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่อ่าน คือเด็กยังเล็กเกินไป (ร้อยละ 63.8) รองลงมาคือ อ่านไม่ออก (ร้อยละ 18.4) ชอบดูโทรทัศน์ (ร้อยละ 7.9) อ่านไม่คล่องหรืออ่านได้เพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 4.0)

แผนภูมิ 10 ร้อยละของเด็กเล็กที่ไม่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามสาเหตุที่เด็กเล็กที่ไม่อ่าน¹ พ.ศ. 2561

(ร้อยละ)

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

ส่วนสาเหตุที่ผู้ใหญ่ไม่อ่านให้เด็กเล็กฟังสูงสุดคือ ผู้ใหญ่คิดว่าเด็กยังเล็กเกินไป (ร้อยละ 55.2) รองลงมาคือ ไม่มีเวลาอ่านให้ฟัง (ร้อยละ 24.6) ผู้ใหญ่ชอบดูโทรทัศน์ (ร้อยละ 10.9)

จากผลการสำรวจข้างต้นพบว่า เกินกว่าครึ่งหนึ่งของเด็กเล็กที่ไม่อ่านเนื่องจากผู้ใหญ่เข้าใจผิดคิดว่าเด็กยังเล็กเกินไปจึงไม่อ่านให้เด็กฟัง ดังนั้นจึงควรรณรงค์ให้ผู้ใหญ่รับทราบประโยชน์ที่จะได้รับ และตระหนักถึงความสำคัญในการอ่านให้เด็กเล็กฟังตั้งแต่ออยู่ในครรภ์หรือแรกคลอด

แผนภูมิ 11 ร้อยละของเด็กเล็กที่ไม่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามสาเหตุที่ผู้ใหญ่ไม่อ่านให้เด็กเล็กฟัง¹ 5 ลำดับแรก พ.ศ. 2561

(ร้อยละ)

¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ และไม่รวม ไม่ทราบ

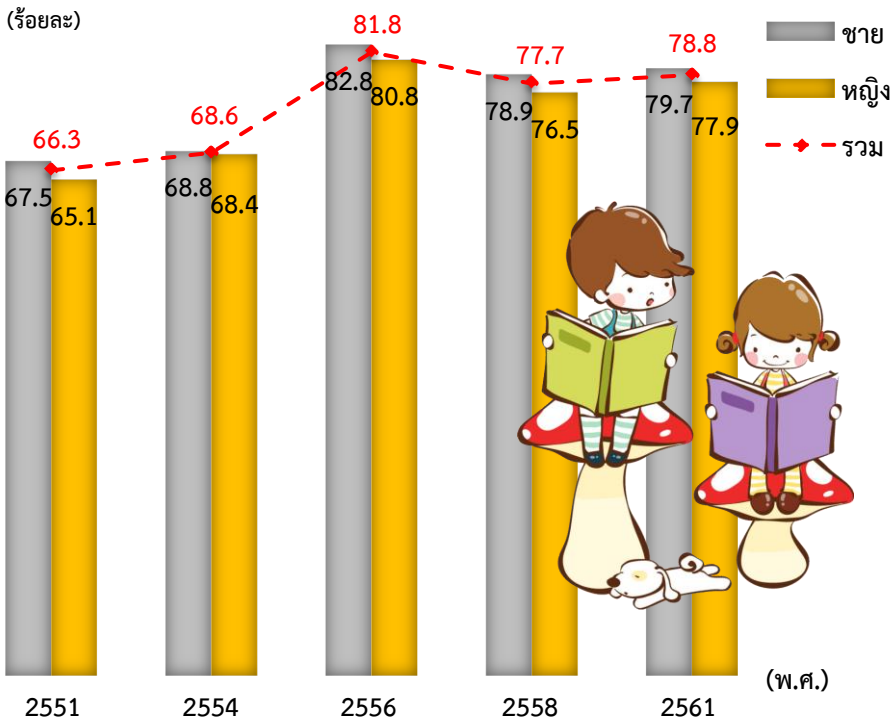

2. การอ่านของประชากร (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป)

2.1 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

จากผลการสำรวจปี 2561 พบว่า ประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่สามารถอ่านประมาณ 49.7 ล้านคน มีอัตราการอ่านร้อยละ 78.8 ผู้ชายมีอัตราการอ่านสูงกว่าผู้หญิงเล็กน้อย (ร้อยละ 79.7 และ 77.9 ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบกับ การสำรวจที่ผ่านมา พบว่า อัตราการอ่านเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2558 ทั้งผู้ชาย และผู้หญิง

แผนภูมิ 12 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป¹ จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2551 - 2561

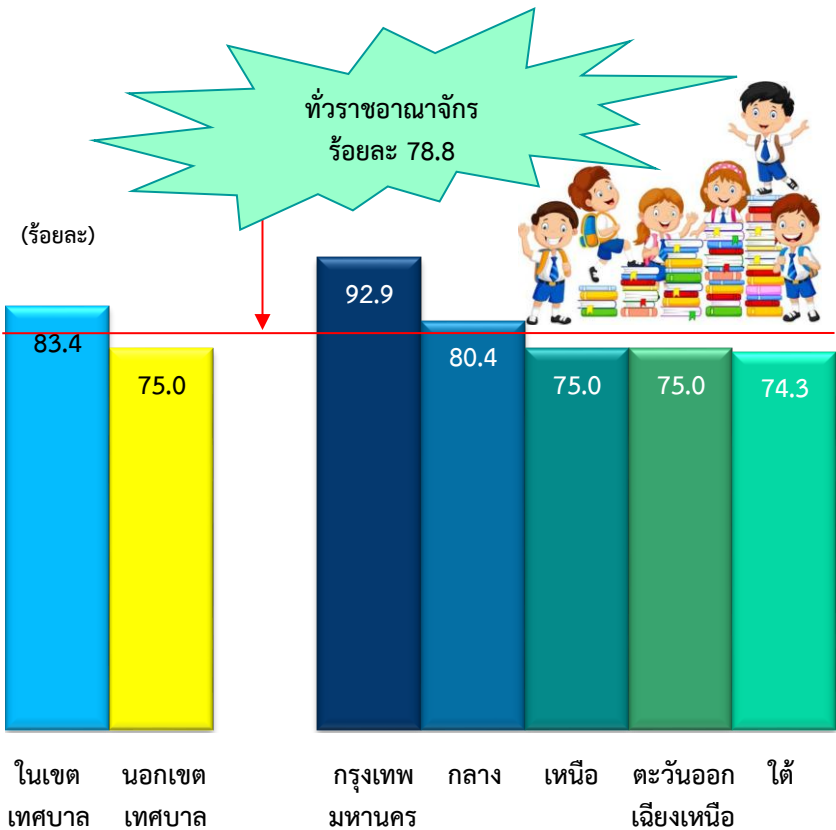

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

เมื่อพิจารณาอัตราการอ่านตามเขตการปกครองและภาค พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการอ่านสูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 83.4 และ 75.0 ตามลำดับ) กรุงเทพมหานคร มีอัตราการอ่านสูงที่สุด (ร้อยละ 92.9) รองลงมาคือ ภาคกลาง (ร้อยละ 80.4) ในขณะที่ภาคอื่นมีอัตราการอ่านใกล้เคียงกันประมาณ ร้อยละ 74.3 – 75.0

แผนภูมิ 13 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป¹ จำแนกตามเขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561

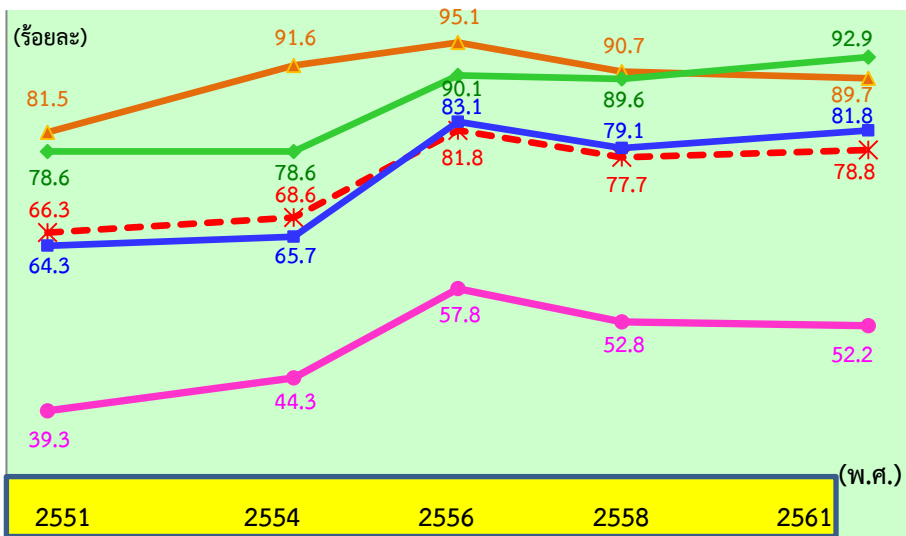

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

2.2 กลุ่มวัย

การอ่านของประชากรมีความแตกต่างกันตามวัย โดยวัยเยาวชนมีอัตราการอ่านสูงสุด (ร้อยละ 92.9) รองลงมาคือวัยเด็ก (ร้อยละ 89.7) วัยทำงาน (ร้อยละ 81.8) และต่ำสุดคือ วัยสูงอายุ (ร้อยละ 52.2) เมื่อเปรียบเทียบผลการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า ปี 2561 การอ่านของประชากรในวัยเด็ก และวัยสูงอายุมีอัตราการอ่านลดลงเล็กน้อย ในขณะที่วัยเยาวชน และวัยทำงานมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นจากปี 2558

แผนภูมิ 14 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป¹ จำแนกตามกลุ่มวัย พ.ศ. 2551 – 2561

- * - รวม
- ▲ - วัยเด็ก (6 - 14 ปี)
- ◆ - วัยเยาวชน (15 - 24 ปี)
- ■ - วัยทำงาน (25 - 59 ปี)
- ● - วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)

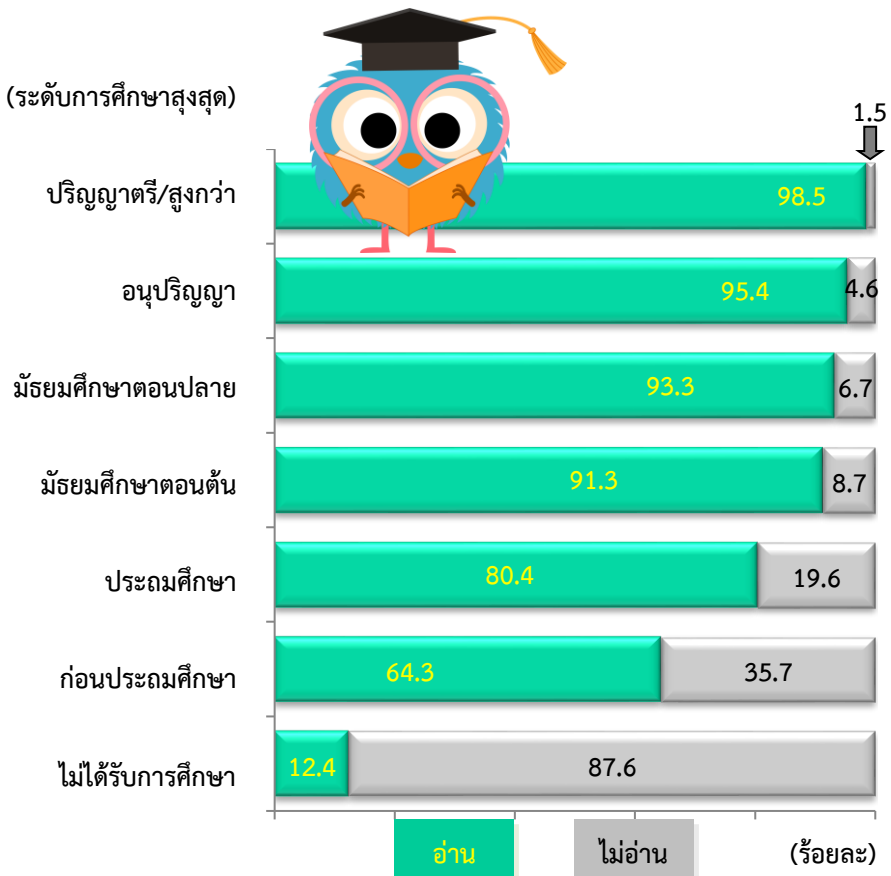

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

2.3 ระดับการศึกษา

จากผลการสำรวจ พบว่า การศึกษาและอัตราการอ่านมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก กล่าวคือ ผู้มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า มีอัตราการอ่านสูงกว่าผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า

แผนภูมิ 15 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน¹ และระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2561

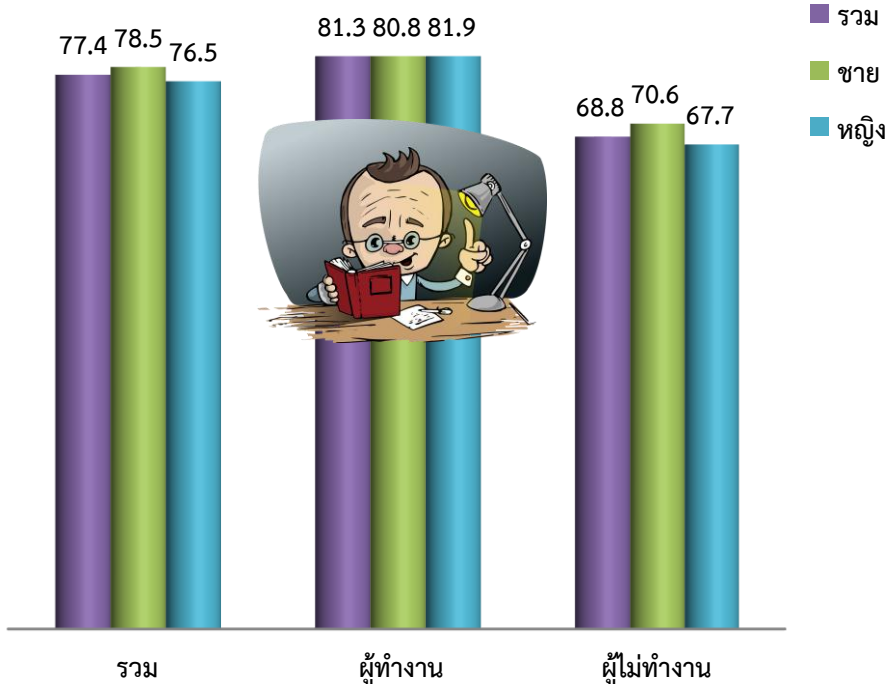
¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

2.4 การทำงาน

กลุ่มประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีผู้อ่านจำนวน 43.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 77.4 เมื่อจำแนกตามการทำงานในรอบปีที่แล้ว พบว่า อัตราการอ่านของผู้ทำงานสูงกว่าผู้ไม่ทำงาน ส่วนผู้ชายมีอัตราการอ่านสูงกว่าผู้หญิงเล็กน้อย ซึ่งปรากฏชัดเจนในกลุ่มผู้ไม่ทำงาน

แผนภูมิ 16 อัตราการอ่านของประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป¹ จำแนกตามการทำงาน ในรอบปีที่แล้ว พ.ศ. 2561

(ร้อยละ)

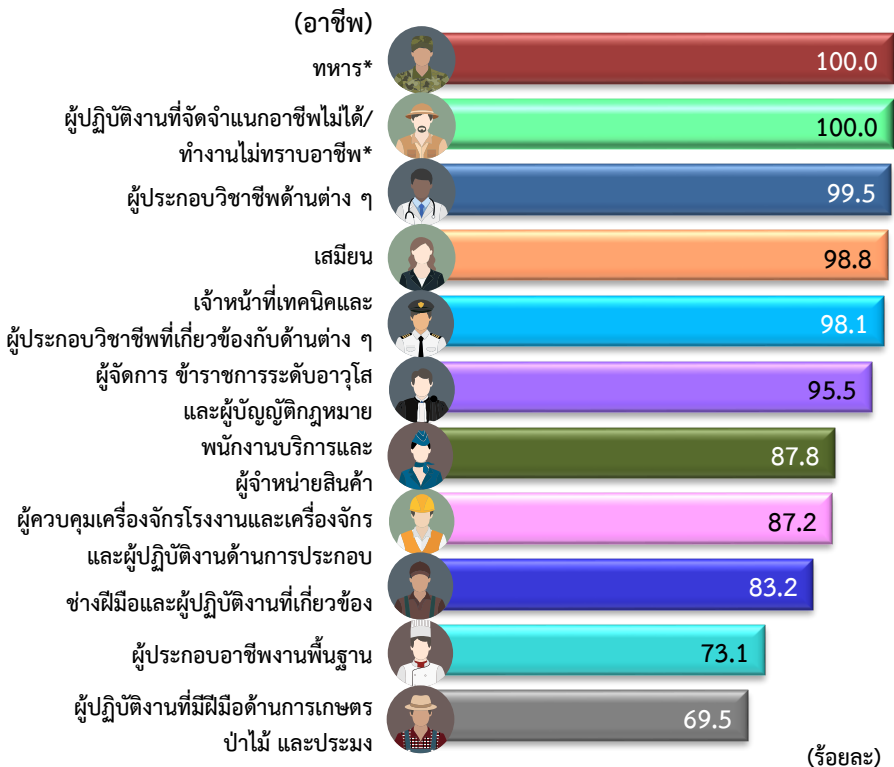

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

เมื่อพิจารณาอัตราการอ่านของผู้ทำงานในรอบปีที่แล้วจำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ทำงานทุกอาชีพมีอัตราการอ่านค่อนข้างสูง โดยอาชีพที่มีอัตราการอ่านสูงมากกว่าร้อยละ 90 ได้แก่ ทหาร ผู้ปฏิบัติงานที่จัดจำแนกอาชีพไม่ได้/ทำงานไม่ทราบอาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ เสมียน เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ รวมทั้งผู้จัดการ ข้าราชการระดับอาวุโสและผู้บัญญัติกฎหมาย ส่วนอาชีพที่มีอัตราการอ่านน้อยที่สุดร้อยละ 69.5 คือ ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง

แผนภูมิ 17 อัตราการอ่านนอกเวลาทำงานของผู้ทำงานอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป¹ จำแนกตามอาชีพ พ.ศ. 2561

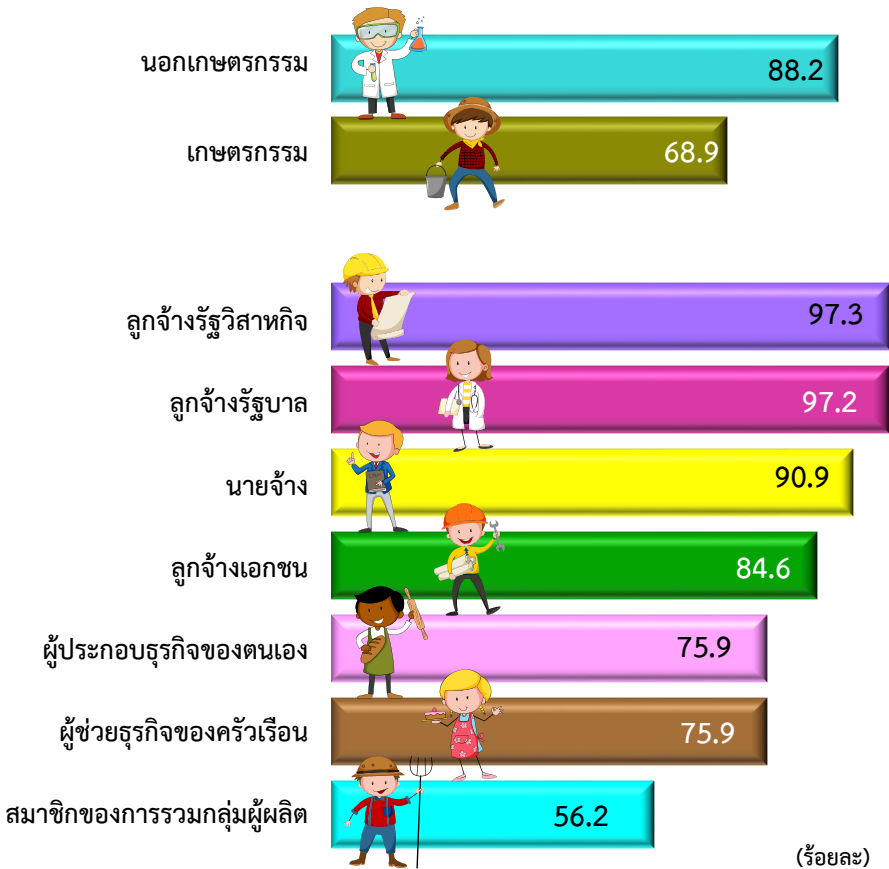
¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

* ขนาดตัวอย่างน้อยกว่า 100 ราย

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการอ่านของผู้ทำงานตามกลุ่มอุตสาหกรรมและสถานภาพการทำงาน พบว่า ผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมมีอัตราการอ่านสูงกว่าผู้ทำงานในภาคเกษตรกรรม (ร้อยละ 88.2 และ 68.9 ตามลำดับ) ผู้ทำงานที่เป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างรัฐบาล และนายจ้าง มีอัตราการอ่านมากกว่าร้อยละ 90.0 ซึ่งสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพการทำงานประเภทอื่น

แผนภูมิ 18 อัตราการอ่านนอกเวลาทำงานของผู้ทำงานอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม และสถานภาพการทำงาน พ.ศ. 2561

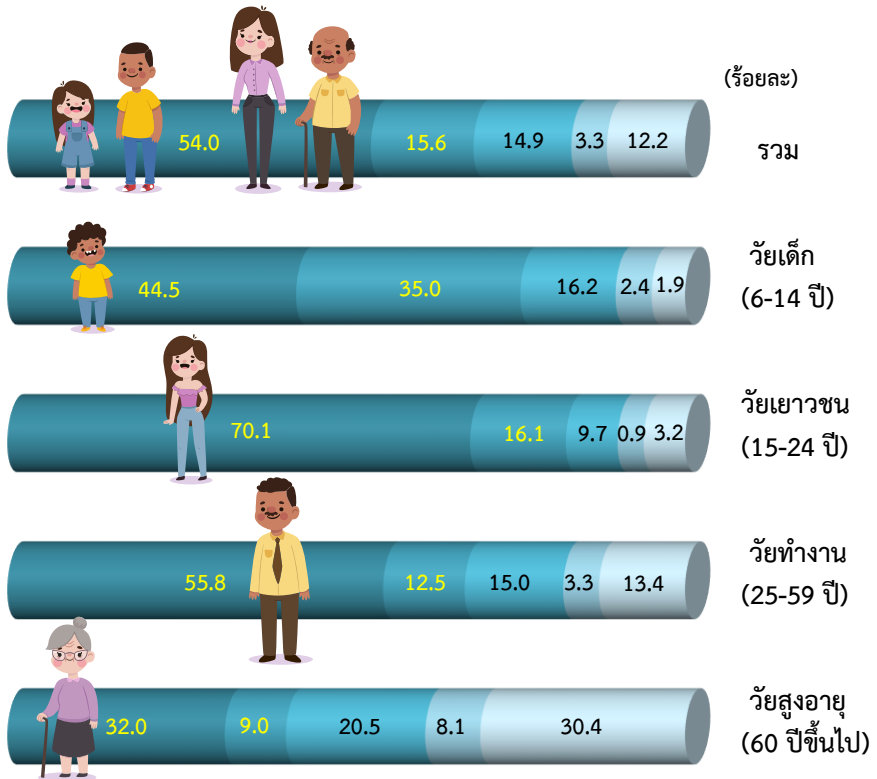
¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

2.5 ความถี่ของการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

ผู้อ่านอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปอ่านทุกวันมากที่สุด (ร้อยละ 54.0) สำหรับผู้ที่อ่านสัปดาห์ละ 4 - 6 วัน สัปดาห์ละ 2 - 3 วัน และอ่านนาน ๆ ครั้ง มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 12.2 - 15.6 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มวัย พบว่า วัยเด็ก วัยเยาวชน วัยทำงาน และวัยสูงอายุ มีสัดส่วนผู้อ่านทุกวันมากที่สุด

แผนภูมิ 19 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามความถี่ของการอ่าน¹ และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561

📖 ทุกวัน 📖 สัปดาห์ละ 4-6 วัน 📖 2-3 วัน 📖 1 วัน 📖 นาน ๆ ครั้ง

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

2.6 ประเภทของหนังสือที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

ประเภทของหนังสือ ในที่นี้รวมทั้งหนังสือที่เป็นรูปเล่มเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย จากผลการสำรวจ พบว่า ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/อีเมล เป็นประเภทของหนังสือที่มีผู้อ่านสูงสุด คือ ร้อยละ 69.2 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 60.5) ตำรา/หนังสือ/เอกสาร/บทความที่ให้ความรู้ (ร้อยละ 48.9) และวารสาร/เอกสารประเภทที่ออกเป็นประจำ (ร้อยละ 40.3) สำหรับหนังสือ/เอกสาร/บทความเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนา นิตยสาร นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ และแบบเรียน/ตำราเรียนตามหลักสูตรมีผู้อ่านน้อยกว่าร้อยละ 40.0

คนในวัยที่แตกต่างกัน มีความสนใจเลือกประเภทหนังสือที่อ่านแตกต่างกัน โดยวัยเด็กอ่านแบบเรียน/ตำราเรียนตามหลักสูตรสูงสุดถึงร้อยละ 94.9 รองลงมาคือ นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น (ร้อยละ 57.7) วัยเยาวชนอ่านข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/อีเมล สูงสุดถึงร้อยละ 89.9 รองลงมาคือ ตำรา/หนังสือ/เอกสาร/บทความที่ให้ความรู้ต่าง ๆ/ความรู้ทั่วไป (ร้อยละ 62.7) ในขณะที่วัยทำงานส่วนใหญ่อ่านข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/อีเมล ร้อยละ 76.4 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 70.7) สำหรับวัยสูงอายุ ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ/เอกสาร/บทความเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนา ร้อยละ 70.1 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 56.4)

ผู้อ่านมีความถี่ในการอ่านแต่ละประเภทแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในกลุ่มของผู้อ่านที่มีความถี่ในการอ่านมากที่สุดในแต่ละประเภทดังนี้ ผู้อ่านสื่อสังคมออนไลน์/SMS/อีเมล และหนังสือพิมพ์ อ่านทุกวัน ผู้อ่านแบบเรียน/ตำราเรียนตามหลักสูตร อ่านสัปดาห์ละ 4 – 6 วัน ส่วนผู้อ่านประเภทอื่น ๆ ที่เหลือ อ่านนาน ๆ ครั้ง

ตาราง 2 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกรเวลาเรียน/นอกรเวลาทำงาน จำแนกตามประเภทของหนังสือที่อ่าน¹ และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561

ประเภทของหนังสือที่อ่าน ¹	กลุ่มวัย				
	รวม	วัยเด็ก (6 – 14 ปี)	วัยเยาวชน (15 – 24 ปี)	วัยทำงาน (25 – 59 ปี)	วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)
รวม (คน)	49,682,119	6,343,809	8,726,483	28,500,608	6,111,219
ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/ SMS/E-mail	69.2	45.2	89.9	76.4	31.0
หนังสือพิมพ์	60.5	21.0	58.7	70.7	56.4
ตำรา/หนังสือ/เอกสาร/บทความ ที่ให้ความรู้ต่าง ๆ/ความรู้ทั่วไป	48.9	54.3	62.7	46.2	36.3
วารสาร/เอกสารประเภทอื่น ๆ ที่ออกเป็นประจำ	40.3	19.1	41.5	45.0	39.2
หนังสือ/เอกสาร/บทความเกี่ยวกับ คำสอนทางศาสนา	38.1	27.6	29.7	36.1	70.1
นิตยสาร	31.1	11.2	37.4	36.1	20.2
นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น ต่าง ๆ	29.7	57.7	46.4	22.6	10.2
แบบเรียน/ตำราเรียนตามหลักสูตร	26.1	94.9	52.8	7.5	2.8

¹ ตอบได้มากกว่า 1 ประเภท และไม่รวม ไม่ทราบ

แผนภูมิ 20 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามประเภทหนังสือที่อ่าน¹ และความถี่ของการอ่าน พ.ศ. 2561

📖 ทุกวัน 📖 สัปดาห์ละ 4-6 วัน 📖 2-3 วัน 📖 1 วัน 📖 นาน ๆ ครั้ง

(ประเภทหนังสือ)

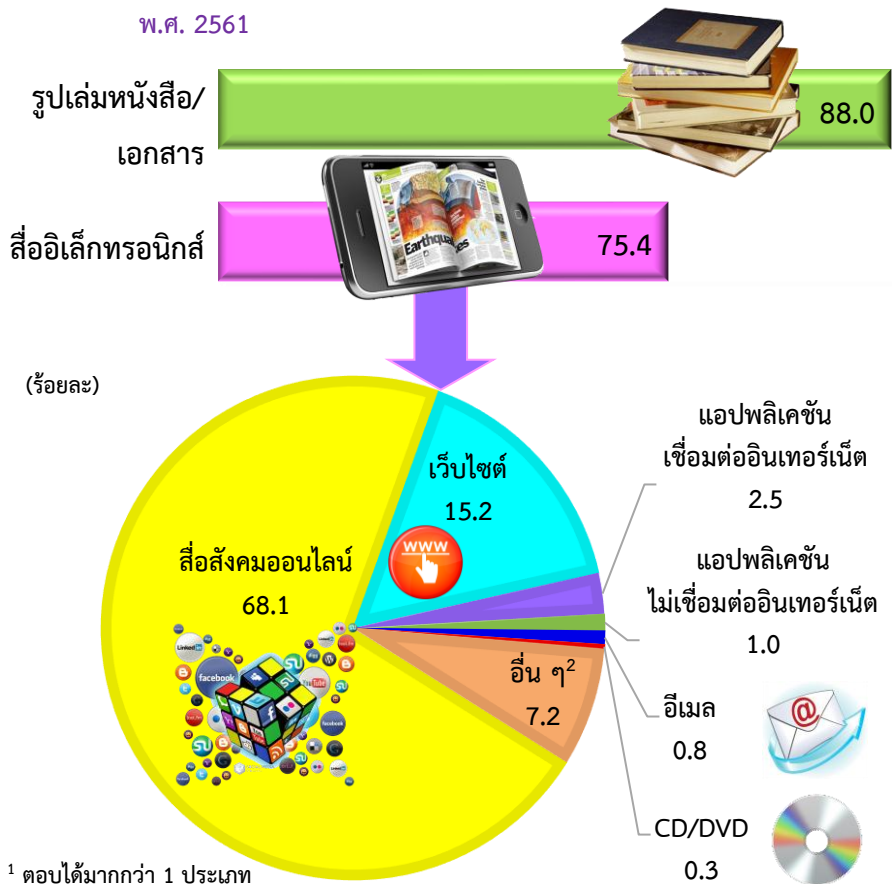
¹ ตอบได้มากกว่า 1 ประเภท

2.7 ประเภทสื่อ และช่องทางหรือวิธีการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อ่าน

ผู้อ่านอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ยังคงนิยมอ่านจากรูปเล่มหนังสือ/เอกสาร (ร้อยละ 88.0) สำหรับผู้ที่อ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิยมอ่านในสื่อสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook Line Instagram Twitter) และเว็บไซต์ ค่อนข้างมาก ถึงร้อยละ 68.1 และ 15.2 ของผู้อ่านทั้งสิ้น

แผนภูมิ 21 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามประเภทสื่อ และช่องทางหรือวิธีการเข้าถึงสื่อที่อ่าน¹ พ.ศ. 2561

¹ ตอบได้มากกว่า 1 ประเภท

² อื่น ๆ เช่น ผู้ประชาสัมพันธ์ SMS ฯลฯ

2.8 ประเภทเนื้อหาสาระของหนังสือที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

เนื้อหาสาระที่ผู้อ่านชอบอ่านมากที่สุด คือ สารคดี/ความรู้ทั่วไป (ร้อยละ 53.5) รองลงมาคือ บันเทิง ข่าว (ร้อยละ 45.7 และ 44.0 ตามลำดับ) ส่วนเนื้อหาสาระประเภทอื่นมีผู้อ่านน้อยกว่าร้อยละ 10

การเลือกเนื้อหาสาระที่อ่านมีความแตกต่างกันตามวัย คือ วัยเด็กสนใจอ่านเนื้อหาสาระที่เป็นสารคดี/ความรู้ทั่วไปมากที่สุด (ร้อยละ 54.5) วัยเยาวชนสนใจอ่านเนื้อหาสาระที่ให้ความบันเทิง (ร้อยละ 67.8) วัยทำงาน และวัยสูงอายุสนใจอ่านข่าว (ร้อยละ 56.6 และ 45.9 ตามลำดับ)

ตาราง 3 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามประเภทเนื้อหาสาระที่อ่าน¹ และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561

ประเภทเนื้อหาสาระที่อ่าน ¹	กลุ่มวัย				
	รวม	วัยเด็ก (6 – 14 ปี)	วัยเยาวชน (15 – 24 ปี)	วัยทำงาน (25 – 59 ปี)	วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)
สารคดี/ความรู้ทั่วไป	53.5	54.5	59.3	53.8	42.8
บันเทิง	45.7	52.5	67.8	44.6	12.0
ข่าว	44.0	5.0	30.0	56.6	45.9
คำสอนทางศาสนา/ บทสวดมนต์	9.6	2.8	1.7	6.8	41.0
ความรู้ทางวิชาการ	8.8	37.0	15.8	2.2	0.6
ความรู้ด้านสุขภาพ	6.3	1.3	4.0	7.5	9.2
ความรู้ด้านอาชีพ	5.6	0.8	4.4	7.6	3.4
โฆษณา	1.9	1.4	1.5	2.0	2.7
ความรู้หลักปรัชญา	1.4	0.7	0.9	1.4	3.0
เศรษฐกิจพอเพียง					
ความคิดเห็น/บทวิเคราะห์	1.2	1.0	2.1	1.1	0.8
อื่น ๆ	0.5	1.6	0.5	0.2	0.3

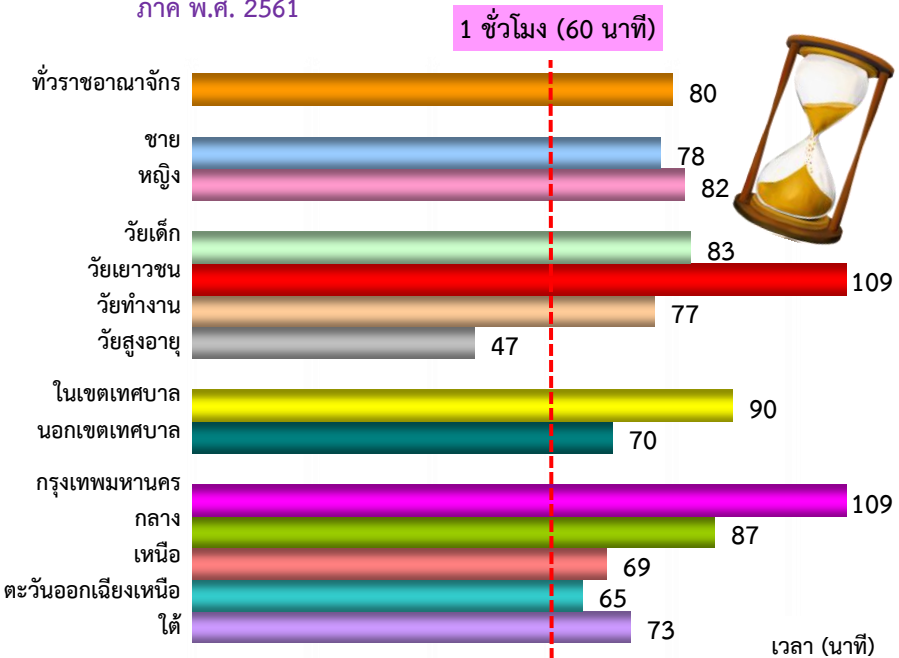
¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 ประเภท และไม่รวม ไม่ทราบ

2.9 เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

สำหรับผู้อ่านที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปทั้งหมด ใช้เวลาอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานเฉลี่ย 1 ชั่วโมง 20 นาทีต่อวัน (80 นาที) ผู้หญิงใช้เวลาอ่านเฉลี่ยในแต่ละวันมากกว่าผู้ชายเล็กน้อย โดยวัยเยาวชนใช้เวลาอ่านมากที่สุดเฉลี่ย 1 ชั่วโมง 49 นาทีต่อวัน (109 นาที) วัยเด็กและวัยทำงานใช้เวลาอ่านเฉลี่ยต่อวันมากกว่า 1 ชั่วโมงเล็กน้อย ผู้อ่านที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลใช้เวลาอ่านเฉลี่ยต่อวันสูงกว่าผู้อ่านที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล (1 ชั่วโมง 30 นาที และ 1 ชั่วโมง 10 นาทีต่อวัน ตามลำดับ) ผู้อ่านที่อยู่ในกรุงเทพมหานครใช้เวลาอ่านมากที่สุดเฉลี่ย 1 ชั่วโมง 49 นาทีต่อวัน รองลงมาคือ ภาคกลาง 1 ชั่วโมง 27 นาที และภาคใต้ 1 ชั่วโมง 13 นาที

แผนภูมิ 22 เวลาที่ใช้อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานเฉลี่ยต่อวัน¹ ของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน จำแนกตามเพศ กลุ่มวัย เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

2.10 สถานที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

ผู้อ่านชอบอ่านที่บ้านมากที่สุด (ร้อยละ 91.7) รองลงมาคือ ที่ทำงาน สถานศึกษา และสถานที่เอกชน (ร้อยละ 27.2 19.6 และ 18.0 ตามลำดับ) ส่วนสถานที่อื่นมีผู้อ่านเพียงเล็กน้อย และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มวัย พบว่า ทุกกลุ่มวัย ส่วนใหญ่ชอบอ่านที่บ้านเช่นเดียวกับภาพรวม สำหรับลำดับรองลงมา มีความแตกต่างกันตามวัย คือ วัยเด็กและเยาวชนอ่านที่สถานศึกษา วัยทำงานอ่านที่ทำงาน และวัยสูงอายุอ่านในสถานที่เอกชน เช่น ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า บริษัทเอกชน เป็นต้น

ตาราง 4 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามสถานที่อ่าน¹ และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561

สถานที่อ่าน ¹	กลุ่มวัย				
	รวม	วัยเด็ก (6 – 14 ปี)	วัยเยาวชน (15 – 24 ปี)	วัยทำงาน (25 – 59 ปี)	วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)
บ้าน	91.7	92.8	95.4	90.8	89.9
ที่ทำงาน	27.2	-	17.3	40.7	6.5
สถานศึกษา	19.6	86.4	45.6	1.0	0.4
สถานที่เอกชน	18.0	1.6	10.8	22.1	26.0
สถานที่ราชการ	4.1	0.5	1.9	4.8	7.5
สถานีขนส่ง ป้ายรถฯ ท่าเรือ และบนยานพาหนะ	1.1	0.1	0.8	1.5	1.0
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน/ ชุมชน/แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	1.0	0.2	0.4	1.1	2.4
สวนสาธารณะ	0.6	0.2	0.8	0.6	0.5
ห้องสมุด/ห้องสมุดเคลื่อนที่	0.6	2.5	1.3	0.1	0.2
อื่น ๆ	0.7	0.2	0.3	0.5	2.2

¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ และไม่รวม ไม่ทราบ

2.11 การยืมหรือไปอ่านที่ห้องสมุด

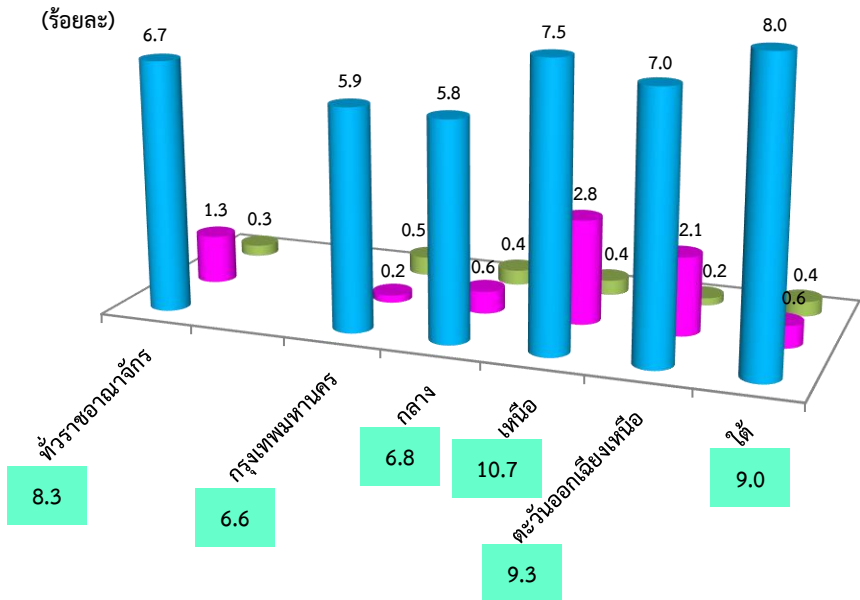
การใช้บริการห้องสมุดด้วยการยืมหรือไปอ่านหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดของผู้่านที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 8.3 โดยผู้อ่านไปใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนหรือสถานศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 6.7) รองลงมาคือ ห้องสมุด/ที่อ่านหนังสือชุมชน/แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ร้อยละ 1.3) และห้องสมุดอื่น ๆ (ร้อยละ 0.3) ภาคเหนือ มีสัดส่วนผู้อ่านที่ใช้บริการห้องสมุดมากที่สุด (ร้อยละ 10.7) รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ (ร้อยละ 9.3 และ 9.0 ตามลำดับ)

แผนภูมิ 23 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามการยืมหรือไปอ่านที่ห้องสมุด และประเภทห้องสมุด

พ.ศ. 2561

- ห้องสมุดโรงเรียน/สถานศึกษา
- ห้องสมุด/ที่อ่านหนังสือชุมชน/แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- ห้องสมุดอื่น ๆ

2.12 เหตุผลที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

ผู้อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน เพราะต้องการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้มีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 46.0) รองลงมาคือ ต้องการทราบข้อมูลข่าวสาร สนใจหรืออยากรู้ เพื่อบันทึง (ร้อยละ 36.8 30.5 และ 28.5 ตามลำดับ) สำหรับผู้ที่อ่านเพราะชอบอ่านมีเพียงร้อยละ 3.4 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาเหตุผลในการอ่านของแต่ละกลุ่มวัย พบว่ามีความแตกต่างกัน คือ วัยเด็กอ่านเพื่อการศึกษา วัยเยาวชนอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ วัยทำงานอ่านเพื่อให้ทราบข้อมูลข่าวสาร ขณะที่วัยสูงอายุอ่านเพราะสนใจหรืออยากรู้

ตาราง 5 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามเหตุผลที่อ่าน¹ และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561

เหตุผลที่อ่าน ¹	กลุ่มวัย				
	รวม	วัยเด็ก (6 - 14 ปี)	วัยเยาวชน (15 - 24 ปี)	วัยทำงาน (25 - 59 ปี)	วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)
เพื่อเพิ่มพูนความรู้	46.0	60.1	53.2	43.2	34.4
เพื่อให้ทราบข้อมูลข่าวสาร	36.8	4.3	26.1	46.7	39.3
สนใจหรืออยากรู้	30.5	11.5	23.2	34.9	40.1
เพื่อบันทึง	28.5	21.5	36.4	31.6	10.1
เพื่อการศึกษา	17.5	77.0	37.5	1.7	1.1
ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	9.1	2.6	4.6	8.8	23.7
เพื่อหน้าที่การงาน	4.9	-	2.4	7.6	1.3
ชอบอ่าน	3.4	2.0	2.3	2.9	8.7
อื่น ๆ	0.2	*	0.1	0.2	0.8

¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ

* น้อยกว่า 0.1

2.13 แรงจูงใจในการอ่านนอกระยะเรียน/นอกระยะทำงาน

แรงจูงใจในการอ่านของผู้่านนอกระยะเรียน/นอกระยะทำงาน ส่วนใหญ่มาจากตนเองรักการอ่านเองมีถึงร้อยละ 70.7 รองลงมาได้รับแรงจูงใจมาจากบุคคลใกล้ชิดตัว คือ ครู อาจารย์ พ่อ แม่ และครอบครัวส่งเสริมให้รักการอ่าน (ร้อยละ 21.7 และ 19.6 ตามลำดับ)

แผนภูมิ 24 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกระยะเรียน/นอกระยะทำงาน จำแนกตามแรงจูงใจในการอ่าน¹ พ.ศ. 2561

(ร้อยละ)

70.7 ตนเองรักการอ่านเอง

21.7 ครู อาจารย์ ส่งเสริมให้รักการอ่าน

19.6 พ่อ แม่ ครอบครัว ส่งเสริมให้รักการอ่าน

12.2 ได้รับการรณรงค์ให้รักการอ่าน

9.4 บุคคลมีชื่อเสียง

5.3 มีเพื่อนรักการอ่าน

1.3 อื่น ๆ

¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ และไม่รวม ไม่ทราบ

2.14 ค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือในรอบปี ที่แล้วของประชากร

จากการสอบถามเกี่ยวกับการซื้อหนังสืออื่น (ไม่รวม นิตยสาร วารสาร และหนังสือพิมพ์) เฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนตามหลักสูตรที่นักเรียนหรือนักศึกษาจำเป็นต้องซื้อตามที่สถานศึกษากำหนด ในรอบปีที่แล้วของผู้อ่านอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป พบว่าร้อยละ 17.4 ของผู้อ่านมีการซื้อหนังสืออื่นเพิ่มเติม หรือมีผู้อ่านซื้อให้ในรอบปีที่แล้ว ผู้อ่านที่อาศัยในเขตเทศบาล มีสัดส่วนที่ซื้อหนังสือฯ สูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 20.6 และ 14.5 ตามลำดับ) และกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนการซื้อหนังสือร้อยละ 26.3 ซึ่งมากกว่าภาคอื่น

ผู้อ่านอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ที่มีการซื้อหนังสืออื่นเพิ่มเติม พบว่า ผู้ที่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือฯ ในรอบปีที่แล้วมากกว่า 500 บาท มีร้อยละ 7.2 รองลงมา มีค่าใช้จ่าย 201 – 500 บาท (ร้อยละ 6.3)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเขตการปกครองและภาค พบว่า ค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อหนังสือฯ ในรอบปีที่แล้วมีความแตกต่างกันตามพื้นที่ แต่เมื่อพิจารณากลุ่มผู้อ่านที่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือฯ มากกว่า 500 บาท พบว่า สัดส่วนของผู้อ่านที่อาศัยในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาล และสัดส่วนของผู้อ่านในกรุงเทพมหานครสูงกว่าภาคอื่นอย่างเห็นได้ชัด

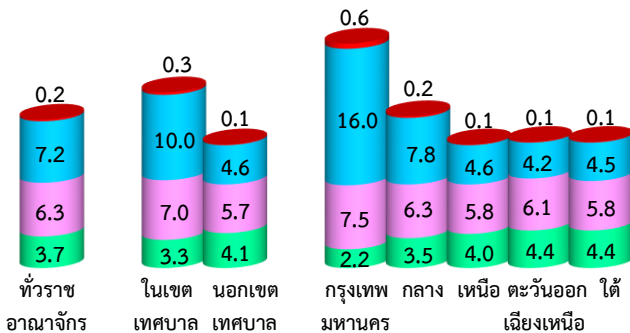
แผนภูมิ 25 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือเฉพาะที่เป็นรูปเล่มหนังสือในรอบปีที่แล้ว¹ เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561

(ร้อยละ)

- ไม่ทราบจำนวนเงิน
- มากกว่า 500 บาท
- 201-500 บาท
- 1-200 บาท

¹ ไม่รวม ไม่ทราบ

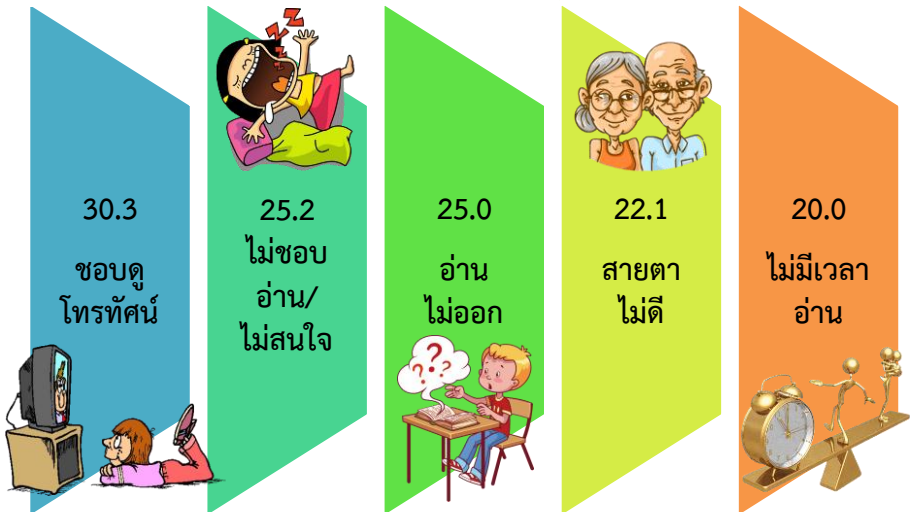
2.15 สาเหตุที่ไม่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

ประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่ไม่อ่านมีประมาณ 13.4 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.2 ของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีสาเหตุที่ไม่อ่าน เนื่องจากชอบดูโทรทัศน์มากที่สุดร้อยละ 30.3 รองลงมาคือ ไม่ชอบหรือไม่สนใจอ่านร้อยละ 25.2 ซึ่งคนกลุ่มนี้น่าจะกระตุ้นให้หันมาอ่านได้ สาเหตุดังกล่าวมีผู้ตอบใกล้เคียงกับอ่านไม่ออกร้อยละ 25.0

เมื่อพิจารณาสาเหตุที่ไม่อ่าน มีความแตกต่างกันตามกลุ่มวัย คือ วัยเด็กไม่อ่านเพราะอ่านไม่คล่อง/อ่านได้เพียงเล็กน้อย วัยเยาวชนไม่อ่านเพราะไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจ วัยทำงานไม่อ่านเพราะชอบดูโทรทัศน์ ส่วนวัยสูงอายุไม่อ่านเนื่องจากสายตาไม่ดีตามวัยที่สูงขึ้น

สาเหตุที่ไม่อ่าน¹ 5 ลำดับแรก

(ร้อยละ)

¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ และไม่รวม ไม่ทราบ

ตาราง 6 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่ไม่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามสาเหตุที่ไม่อ่าน และกลุ่มวัย พ.ศ. 2561

สาเหตุที่ไม่อ่าน ¹	กลุ่มวัย				
	รวม	วัยเด็ก (6 - 14 ปี)	วัยเยาวชน (15 - 24 ปี)	วัยทำงาน (25 - 59 ปี)	วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)
ชอบดูโทรทัศน์	30.3	26.7	22.1	35.3	26.2
ไม่ชอบอ่าน หรือไม่สนใจ	25.2	17.9	34.9	32.8	16.4
อ่านไม่ออก	25.0	42.9	23.1	17.5	31.4
สายตาไม่ดี	22.1	0.1	0.5	7.8	43.7
ไม่มีเวลาอ่าน	20.0	1.3	22.0	32.4	8.2
อ่านไม่คล่อง/อ่านได้เพียงเล็กน้อย	12.7	26.5	11.2	9.9	14.2
สุขภาพไม่ดี	5.0	0.9	6.6	2.4	8.4
ชอบฟังวิทยุ	3.7	0.4	3.3	3.1	4.8
พิการ	2.7	4.2	11.2	2.7	1.6
ไม่มีหนังสือภาษา/สื่อที่อ่านได้	2.3	1.4	7.3	3.4	0.5
ไม่มีเงินซื้อหนังสือ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์	0.9	3.0	2.3	1.0	0.5
เล่นเกม/ติดเกม	0.8	8.9	2.5	0.4	-
หาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อ่านยาก	0.7	1.5	1.7	0.9	0.2
หนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ราคาแพงเกินไป	0.7	2.6	0.9	0.7	0.3
ใช้คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต	0.3	1.1	1.6	0.2	*
อื่น ๆ	0.5	1.2	0.8	0.5	0.4

¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ และไม่รวม ไม่ทราบ

* น้อยกว่า 0.1

2.16 วิธีการรณรงค์ให้คนรักการอ่าน

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปเกี่ยวกับวิธีการรณรงค์ให้คนรักการอ่าน พบว่าวิธีการรณรงค์ที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาคือ ปลุกฝังให้รักการอ่านผ่านพ่อ แม่หรือครอบครัว (ร้อยละ 38.1) ให้สถานศึกษามีการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน (ร้อยละ 32.3) และรูปเล่ม/เนื้อหาน่าสนใจ หรือใช้ภาษาง่าย ๆ (ร้อยละ 19.0)

วิธีการรณรงค์ให้คนรักการอ่าน¹ 5 ลำดับแรก

(ร้อยละ)

38.1 ปลุกฝังให้รักการอ่านผ่านพ่อ แม่/ ครอบครัว

32.3 ให้สถานศึกษามีการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน

19.0 รูปเล่ม/เนื้อหาน่าสนใจ หรือใช้ภาษาง่าย ๆ

16.8 หาซื้อได้ง่าย/ เข้าถึงง่าย

12.3 ส่งเสริมให้มีห้องสมุด/ ห้องสมุดเคลื่อนที่/
มุมอ่านหนังสือในชุมชน/ พื้นที่สาธารณะ

¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ และไม่รวม ไม่ทราบ

2.17 ความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณ

จากการสอบถามประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณ พบว่า ประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 63.4 ล้านคน เป็นผู้ที่มีความสามารถทั้ง 3 อย่าง คือทั้งการอ่าน เขียน และคำนวณ ร้อยละ 92.6 สำหรับผู้ที่อ่านออกและเขียนได้ร้อยละ 93.9 ผู้ที่สามารถอ่านหนังสือออกร้อยละ 94.7 ผู้ที่มีความสามารถในการเขียนร้อยละ 93.9 และผู้ที่มีความสามารถในการคำนวณร้อยละ 95.8

เมื่อพิจารณาผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณทั้ง 3 อย่าง พบว่า ผู้ชายมีสัดส่วนผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวสูงกว่าผู้หญิงเล็กน้อย (ร้อยละ 93.8 และ 91.4 ตามลำดับ) และมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ คือ ประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาลและกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนผู้ที่สามารถทั้งอ่าน เขียน และคำนวณมากกว่าพื้นที่อื่น (ร้อยละ 94.8 และ 97.8 ตามลำดับ)

ตาราง 7 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามความสามารถในการอ่าน/ เขียน/ คำนวณ เพศ เขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2561

	ประชากร อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป (คน)	ความสามารถในการอ่าน เขียน คำนวณ				
		ได้ทั้ง 3 อย่าง	อ่านออก และเขียนได้	อ่าน ออก	เขียน ได้	คำนวณ ได้
ทั่วราชอาณาจักร	63,359,513	92.6	93.9	94.7	93.9	95.8
เพศ						
ชาย	30,791,254	93.8	95.2	95.9	95.2	96.2
หญิง	32,568,259	91.4	92.7	93.7	92.7	95.4
เขตการปกครอง						
ในเขตเทศบาล	28,419,434	94.8	95.8	96.4	95.8	97.0
นอกเขตเทศบาล	34,940,079	90.8	92.3	93.4	92.3	94.8
ภาค						
กรุงเทพมหานคร	8,213,904	97.8	98.4	98.6	98.4	98.6
กลาง	18,618,286	94.2	95.5	96.1	95.5	96.6
เหนือ	10,697,796	87.0	88.2	89.5	88.2	93.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	17,296,655	92.1	93.8	94.7	93.8	94.7
ใต้	8,532,872	92.0	93.3	94.7	93.3	95.7

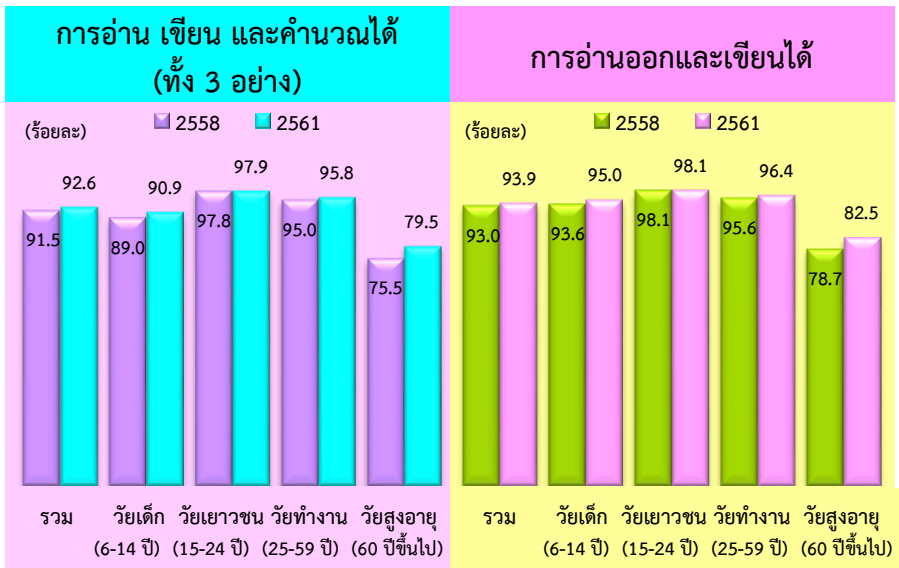

ความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณ มีความแตกต่างกันตามวัย คือ วัยเยาวชน และวัยทำงาน มีสัดส่วนผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณได้ทั้ง 3 อย่างใกล้เคียงกัน ร้อยละ 97.9 และ 95.8 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าวัยเด็ก (ร้อยละ 90.9) และวัยสูงอายุที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด (ร้อยละ 79.5)

เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 พบว่า ปี 2561 ผู้ที่สามารถอ่าน เขียน และคำนวณได้ทั้ง 3 อย่างมีสัดส่วนเพิ่มจากปี 2558 เล็กน้อย โดยมีเพียงวัยสูงอายุเท่านั้นที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

สำหรับผู้ที่อ่านออกและเขียนได้ในปี 2561 พบว่า วัยเยาวชนอ่านออกและเขียนได้เกือบทุกคน (ร้อยละ 98.1) มากกว่าวัยอื่น ขณะที่วัยสูงอายุอ่านออกและเขียนได้น้อยที่สุด (ร้อยละ 82.5) ซึ่งทุกวัยมีแนวโน้มผู้อ่านออกและเขียนได้เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ยกเว้นวัยเยาวชนที่มีสัดส่วนคงที่ (เทียบจากปี 2558)

แผนภูมิ 26 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณได้ทั้ง 3 อย่าง การอ่านออกและเขียนได้ และกลุ่มวัย พ.ศ. 2558 และ 2561

ภาคผนวก

1. ความเป็นมา

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลานาน มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือ และการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน รัฐบาลมีการกำหนดนโยบายด้านการอ่านอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม และเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน และในปี 2552 - 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านของประเทศ รวมทั้งมีการตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนกรุงเทพมหานครได้รับเลือกเป็นเมืองหนังสือโลกปี 2556 จากองค์การยูเนสโก (UNESCO) ร่วมกับสมาพันธ์ผู้จัดพิมพ์นานาชาติ สมาพันธ์ผู้จัดจำหน่ายหนังสือนานาชาติ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการทราบข้อมูลสถิติเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านของประชากร สำหรับนำไปใช้กำหนดทิศทางและมาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการจัดทำและประเมินนโยบายดังกล่าว สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำโครงการสำรวจการอ่านของประชากรขึ้นครั้งแรกในปี 2546 และได้จัดทำต่อเนื่องในปี 2548 2551 2554 2556 และ 2558 สำหรับการสำรวจ ปี 2561 นี้ นับเป็นครั้งที่ 7 เพื่อให้มีข้อมูลสำหรับใช้พัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่าน ตลอดจนติดตามประเมินผลการดำเนินงานเรื่องดังกล่าว ซึ่งมีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง เนื่องจากการอ่านทำให้ผู้อ่านมีความรอบรู้เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพในการดำเนินชีวิต และการทำงาน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต จึงนับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

- 2.1 จำนวนผู้อ่านและไม่อ่าน พร้อมทั้งลักษณะทางประชากร
- 2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับการอ่าน เช่น ประเภทหนังสือที่อ่าน ความถี่ในการอ่าน เวลาที่ใช้อ่านเฉลี่ยต่อวัน สถานที่ที่อ่าน เป็นต้น
- 2.3 ความคิดเห็นในเรื่องของวิธีการจูงใจให้ประชาชนรักการอ่าน

3. ประโยชน์

- 3.1 เพื่อให้มีข้อมูลสถิติพื้นฐานเรื่องการอ่านของประชากร
- 3.2 เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลไปใช้กำหนดนโยบายและส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น และเหมาะสม เช่น
 - ทำการรณรงค์หรือจัดการส่งเสริมการอ่านในรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มวัย
 - จัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
 - จัดหาสถานที่อ่านให้แพร่หลายและเพียงพอกับประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ

4. ขอบข่ายของการสำรวจ

ขอบข่ายของการสำรวจนี้ คือ **ครัวเรือนส่วนบุคคล** ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลทั่วประเทศ **ยกเว้น** ครัวเรือนชาวต่างประเทศที่ทำงานในสถานทูต หรือองค์การระหว่างประเทศที่มีเอกสิทธิ์ทางการทูต

ครัวเรือนที่เข้าข่ายการแฉงนับ คือ ครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่าง ซึ่งมีรายชื่อปรากฏในบัญชีรายชื่อครัวเรือนตัวอย่าง ของสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. 2561 (สอป.61)

บุคคลที่เข้าข่ายการแฉงนับ คือ บุคคลผู้อาศัยอยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่าง (รวม ทหารประจำการที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนด้วย)

5. เวลาอ้างอิง

ในรอบ 12 เดือนที่แล้ว

หมายถึง ระยะเวลานับจากเดือนก่อนเดือนสัมภาษณ์ย้อนหลังไป 12 เดือน เช่น เดือนที่สัมภาษณ์ คือ มิถุนายน 2561 “ในรอบ 12 เดือนที่แล้ว” คือ มิถุนายน 2560 – พฤษภาคม 2561

6. รายการข้อมูลที่เก็บรวบรวม

1. ลักษณะทั่วไปของสมาชิกในครัวเรือน
2. การอ่านหนังสือของเด็กเล็ก
3. การอ่านหนังสือของประชากร (นอกเวลาเรียน/นอกเวลางาน/ช่วงเวลาพัก)
4. ลักษณะของครัวเรือน

7. ระเบียบวิธีการสำรวจ

การสำรวจนี้เป็นการสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample Survey Method) โดยใช้แผนการสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Two-Stage Sampling โดยมีจังหวัดเป็นสตราตัม (Stratum) ซึ่งมีทั้งสิ้น 77 สตราตัม และในแต่ละสตราตัม (จังหวัด) ได้แบ่งออกเป็น 2 สตราตัมย่อยตามลักษณะการปกครอง คือ ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล โดยมีเขตแฉ่งนับ (EA) เป็นตัวอย่างชั้นที่หนึ่ง ครัวเรือนส่วนบุคคลเป็นตัวอย่างชั้นที่สอง ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น 55,920 ครัวเรือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ไปสัมภาษณ์สมาชิกของครัวเรือนตัวอย่าง ในเดือนพฤษภาคม และมิถุนายน พ.ศ. 2561

8. คำนิยาม

8.1 การอ่าน

หมายถึง การอ่านหนังสือหรือบทความทุกประเภท นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน/ช่วงเวลาพัก ทั้งที่เป็นรูปเล่ม/เอกสาร หรือการอ่านทาง

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งที่มีการเชื่อมต่อและไม่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต รวมถึง การอ่านผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook Line Instagram Twitter) SMS อีเมล

ไม่รวม การอ่านข้อความที่เป็นการสนทนา/ติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล หรือหน้าที่การงาน

1) การอ่านของเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 6 ปี)

หมายถึง การอ่านด้วยตนเอง หรือผู้ใหญ่อ่านให้ฟังก็ได้

ตัวอย่างการอ่าน เช่น

- น้องหนิง (อายุ 6 เดือน) ปกติแม่อ่านนิทานให้ฟังก่อนนอนทุกวัน
- น้องนุ่น (อายุ 3 ปี) พ่อจะอ่านนิทานให้ฟัง พร้อมกับชี้ชวนให้น้องนุ่นดูรูปภาพประกอบในนิทานจากแท็บเล็ตทุกวันหยุดเสาร์-อาทิตย์
- น้องปุ้ย (อายุ 5 ปี) ปกติอ่านหนังสือการ์ตูนและหนังสือเรียนช่วงตอนเย็นหลังเลิกเรียนอาทิตย์ละ 3 วัน

หมายเหตุ : สำหรับการอ่านของเด็กเล็กจะมีข้อถามที่เกี่ยวกับการอ่าน ในเวลาเรียน ด้วย

2) การอ่านของประชากร (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป)

ตัวอย่างการอ่าน เช่น

- ป้านิตชายของชำ ปกติอ่านนิตยสารช่วงที่ไม่มีลูกค้ามาซื้อของ
- นายบอมบ์ทำงานบริษัท ปกติอ่านหนังสือพิมพ์ทางอินเทอร์เน็ตช่วงหยุดพักจากการทำงาน และอ่านหนังสืออ่านเล่นในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์
- เคยค้นหาข้อมูลเพื่อทำรายงานส่งอาจารย์ โดยหลังเลิกเรียนเคยได้สืบค้นและอ่านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งอ่านหนังสือที่ยืมจากห้องสมุดด้วย
- เอ๋ ปกติอ่านเกร็ดความรู้ทั่วไปใน Facebook ทุกวัน วันละ 30 นาที
- นายคิด ปกติอ่านข้อความข่าวจาก SMS ทุกวัน

8.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

หมายถึง สื่อที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการเข้าถึงเนื้อหา

ช่องทางหรือวิธีการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่

- เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (อ่านแบบออนไลน์) : เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ อีเมล และแอปพลิเคชัน

- ไม่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (อ่านแบบออฟไลน์) : CD/DVD แอปพลิเคชัน และอื่น ๆ (เช่น ตู้ประชาสัมพันธ์ SMS ฯลฯ)

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะและพกพา เครื่องแท็บเล็ต สมาร์ทโฟน หรือ E-book reader เป็นต้น

8.3 หนังสือพิมพ์

หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ มีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน มักจะออกเป็นรายวัน แต่อาจออกเป็นราย 2 วัน 5 วัน 7 วัน 10 วัน หรืออื่น ๆ ก็ได้ แต่ไม่ทิ้งช่วงนานเกินไป ไม่เย็บเล่ม และไม่มียก

ขนาดของหนังสือพิมพ์ มีขนาดไม่แน่นอน ส่วนใหญ่มีขนาดประมาณ 40 X 55 ซม.

8.4 นิตยสาร

หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่จะออกเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน มักจะมีขนาดเล็กกว่าหนังสือพิมพ์ มียก เย็บเล่ม มีการจัดหน้า โดยใช้สีสันทัน และรูปภาพสวยงามพิถีพิถันกว่าหนังสือพิมพ์ เนื้อหาอาจเกี่ยวกับข่าวสาร ความรู้ สารคดี นวนิยาย หรืออื่น ๆ

8.5 วารสาร/เอกสารประเภทอื่น ๆ ที่ออกเป็นประจำ

หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นประจำ แต่มีรูปร่างลักษณะที่ไม่สามารถจัดประเภทเป็นหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารได้ วารสารส่วนใหญ่มักจะมีเนื้อหาทางวิชาการ แต่อาจมีวารสารบางประเภทที่เน้นในเรื่องข่าวและความคิดเห็น แต่ไม่มีการตกแต่งรูปเล่มเหมือนนิตยสาร

วารสาร ส่วนใหญ่จะมีคำว่า “วารสาร” นำหน้าชื่อหนังสือ และเนื้อหาจะหนักกว่านิตยสาร ตัวอย่างหนังสือวารสาร เช่น วารสารข้าราชการ วารสารที่ดิน วารสารบริหารธุรกิจ วารสารเกษตร วารสารไทยคดีศึกษา เป็นต้น

ส่วนเอกสารประเภทอื่น ๆ ที่ออกเป็นประจำ อาจออกมาในลักษณะของแผ่นพับ แผ่นปลิว จุลสาร (Bulletin) จดหมายข่าว (Newsletter) หรืออื่น ๆ ส่วนใหญ่จะจัดทำโดยสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการประชาสัมพันธ์หรือส่งเสริมกิจกรรมของหน่วยงานนั้นโดยเฉพาะ เช่น สารสถิติ จุลสารวิชาการการท่องเที่ยว จุลสารดาวเทียม จดหมายข่าว เป็นต้น

8.6 นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ

หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มักออกไม่มีระยะเวลาที่แน่นอน มุ่งให้อ่านเพื่อความเพลิดเพลินใจ เช่น นวนิยาย นิตาน การ์ตูน เป็นต้น

นวนิยายหรือเรื่องอ่านเล่นต่าง ๆ ในที่นี้ต้องพิมพ์เป็นเล่ม ไม่ใช่นวนิยายหรือเรื่องอ่านเล่นที่พิมพ์เป็นตอน ๆ ในหนังสือประเภทอื่น ตัวอย่างของนวนิยาย เช่น บุพเพสันนิวาส เพชรพระอุมา ค่าของคน คุกกี้ เป็นต้น

หนังสือการ์ตูน เช่น ชายหัวเราะ และการ์ตูนญี่ปุ่น เป็นต้น

8.7 แบบเรียน/ตำราเรียนตามหลักสูตร หรือหนังสือ/เอกสาร/คู่มือที่อ่านเพิ่มเติมเพื่อการเรียนหรือสอบ

หมายถึง สิ่งพิมพ์ หนังสือ หรือตำราที่โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษากำหนดให้ใช้ในการเรียนการสอนตามหลักสูตร รวมทั้ง หนังสือเอกสาร หรือคู่มือที่ใช้อ่านเพิ่มเติมเพื่อการเรียนหรือสอบด้วย เช่น คู่มือเตรียมสอบ หนังสือแนวข้อสอบ และหนังสือประกอบการเรียนพิเศษ เป็นต้น

8.8 ตำรา/หนังสือ/เอกสาร/บทความที่ให้ความรู้ต่าง ๆ/ความรู้ทั่วไป

หมายถึง สิ่งพิมพ์หรือเอกสารที่มุ่งให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้อ่านเป็นประการสำคัญ ส่วนใหญ่มักจะออกในลักษณะของหนังสือ (Book) มีการเย็บเล่ม

ไม่รวมแบบเรียน/ตำราเรียนตามหลักสูตร หรือเอกสาร/หนังสือ/คู่มือที่อ่านเพิ่มเติมเพื่อการเรียนหรือสอบ

ตำรา หนังสือ เอกสาร หรือบทความที่ให้ความรู้ต่าง ๆ/ความรู้ทั่วไป ในที่นี้ต้องใช้ในวัตถุประสงค์อ่านเพื่อให้ความรู้ทั่ว ๆ ไป เพื่อเสริมความรู้ ไม่ใช่มุ่งเพื่อการเรียนหรือสอบ

8.9 หนังสือ/เอกสาร/บทความเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนา

หมายถึง หนังสือ/เอกสาร/บทความที่นำเสนอ เรื่องเกี่ยวกับหลักหรือคำสอนทางศาสนา หลักการปฏิบัติทางศาสนา ประวัติบุคคลสำคัญทางศาสนา เรื่องเล่าทางศาสนา ความเชื่อทางศาสนา และบทสวดมนต์

8.10 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-book (Electronic book)

หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยปกติมักจะเป็นแฟ้มข้อมูลที่สามารถอ่านเอกสารผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ทั้งในระบบออฟไลน์ และออนไลน์ คุณลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเชื่อมโยงจุดไปยังส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ เว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้เรียนได้ นอกจากนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถแทรกภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว แบบทดสอบ และสามารถส่งพิมพ์เอกสารที่ต้องการออกทางเครื่องพิมพ์ได้ คุณลักษณะอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะไม่มีในหนังสือธรรมดาทั่วไป

8.11 ข่าว

หมายถึง การรายงานเหตุการณ์ปัจจุบันหรือข่าวสารที่น่าสนใจ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสารที่เสนอ โดยลักษณะของข่าวนั้นจะต้องเป็นข้อมูล ข้อเท็จจริงหรือเรื่องราวใหม่ ๆ และทันต่อเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทัศนะของผู้รับสาร ทั้งนี้ต้องไม่มีการแสดงความคิดเห็นในการเสนอข่าว

ข่าวอาจจำแนกเป็นข่าวที่น่าสนใจทั่ว ๆ ไปในประเทศ ข่าวต่างประเทศ และข่าวระหว่างประเทศ ข่าวและความเคลื่อนไหวในวงการกีฬา ความเคลื่อนไหวในวงการธุรกิจบันเทิง และข่าวประเภทอื่น ๆ

1) ข่าวที่น่าสนใจทั่วไปในประเทศ

หมายถึง การเสนอเหตุการณ์ปัจจุบันหรือเรื่องราวที่น่าสนใจภายในประเทศ ส่วนใหญ่มักมีลักษณะตื่นเต้นเร้าใจ คนทั่วไปนิยมอ่าน เช่น ข่าวหน้า 1 ข่าวอาชญากรรม ข่าวเรื่องอื้อฉาวต่าง ๆ ข่าวอุบัติเหตุ ข่าววินาศกรรม ภัยธรรมชาติ เป็นต้น

2) ข่าวในประเทศด้านการเมือง

หมายถึง ข่าวในประเทศที่มุ่งเสนอให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง รวมทั้งนโยบาย การดำเนินงานและชี้แจงของส่วนราชการ

3) ข่าวในประเทศด้านเศรษฐกิจ

หมายถึง ข่าวในประเทศที่มุ่งเสนอให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสาร ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของธุรกิจการค้าโดยรวม

4) ข่าวในประเทศด้านสังคมและวัฒนธรรม

หมายถึง ข่าวในประเทศที่มุ่งเสนอให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสาร ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับศาสนา จริยศึกษา เด็ก สตรีและแม่บ้าน สุขภาพอนามัย ศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

5) ข่าวต่างประเทศและข่าวระหว่างประเทศ

หมายถึง เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่อาจเกิดขึ้นในต่างประเทศหรือในประเทศไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศต่าง ๆ หลาย ๆ ประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นความเคลื่อนไหว และความสัมพันธ์ของประเทศต่าง ๆ รวมถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างเขตแดนไทยและเขตแดนประเทศใกล้เคียง

6) ขาวและความเคลื่อนไหวในวงการศึกษา

หมายถึง ขาวหรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับการแข่งขันกีฬา ความเคลื่อนไหวในวงการศึกษา เช่น ขาวเตรียมการแข่งขันกีฬา ผลการแข่งขันกีฬา บุคคลในวงการศึกษา เป็นต้น

7) ความเคลื่อนไหวในวงการธุรกิจบันเทิง

หมายถึง เรื่องราวและข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวงการบันเทิง ส่วนมากจะจัดไว้ในหน้าหนึ่งหน้าใดโดยเฉพาะ อาจมีเรื่องเกี่ยวกับภาพยนตร์ โทรทัศน์ ดนตรี ละคร และการแสดงต่าง ๆ

8) ขาวประเภทอื่น ๆ

หมายถึง ขาวอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากขาวที่กล่าวมาแล้ว เช่น ขาวเด็ก ขาวบุคคล การพยากรณ์อากาศ ขาวสุขภาพสังคม ผลการออกสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นต้น ยกเว้นขาวความเคลื่อนไหวในวงการธุรกิจการค้า และอุตสาหกรรม

8.12 สารคดีหรือความรู้ทั่วไป

หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับความรู้หรือสารคดี โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้อ่านได้รับความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง การดำเนินงานของรัฐ เศรษฐกิจการประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สตรี และแม่บ้าน

1) การเมือง การปกครองและการดำเนินงานของรัฐ

หมายถึง บทความที่มีการแถลงเกี่ยวกับนโยบาย การดำเนินงาน หรือชี้แจงงานของหน่วยราชการ กระทรวง กรมต่าง ๆ

2) เศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

หมายถึง บทความที่น่าเสนอ โดยมีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้อันจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพได้ เช่น บทความที่แนะนำเกี่ยวกับการทำการเกษตร แนะนำวิธีการปลูก ตลอดจนการดูแลบำรุงรักษา การใช้ยาปราบศัตรูพืช การใช้ปุ๋ย เป็นต้น

3) ศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

หมายถึง บทความที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตที่สำคัญ ๆ ซึ่งถูกบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ ตลอดจนบทความที่ให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีที่สืบทอดกันมา

4) เด็ก สตรี และแม่บ้าน

หมายถึง บทความที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของเด็ก สตรี แม่บ้าน หรือครอบครัว

8.13 บันเทิง

หมายถึง เนื้อหาที่มุ่งหมายให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) **แสดงด้วยภาพ** ได้แก่ ภาพเขียน หรือภาพถ่าย เช่น การ์ตูนสำหรับเด็ก ภาพล้อทางการเมือง เป็นต้น

2) **บรรยายด้วยข้อเขียน** ได้แก่ เรื่องสนุก ๆ เช่น นวนิยาย เรื่องแปลก เรื่องสั้น เป็นต้น

8.14 ความรู้ด้านสุขภาพ

หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับความรู้ทางการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรักษาสุขภาพอนามัย การใช้ยา การแนะนำให้รู้จักการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ตลอดจนการบำบัดรักษา เป็นต้น

8.15 ความรู้ด้านอาชีพ

หมายถึง เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม การทำงาน การประกอบการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ เป็นงานที่สุจริต ไม่ผิดศีลธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการต่าง ๆ กันไป

8.16 ความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับรัชกาลที่ 9

หมายถึง เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ได้ทรงเน้นย้ำเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับรัชกาลที่ 9 เช่น ความรู้เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นต้น

8.17 คำสอนทางศาสนา/อ่านบทสวดมนต์

หมายถึง เนื้อหาที่นำเสนอเรื่องเกี่ยวกับหลักหรือคำสอนทางศาสนา หลักการปฏิบัติทางศาสนา ประวัติบุคคลสำคัญทางศาสนา เรื่องเล่าทางศาสนา ความเชื่อทางศาสนา และบทสวดมนต์

8.18 ความคิดเห็นหรือวิเคราะห์

หมายถึง บทความ บทบรรณาธิการ หรือข้อเขียนแบบอื่น ๆ ที่แสดงทัศนะหรือความคิดเห็น ตลอดจนการวิเคราะห์วิจารณ์ในเรื่องต่าง ๆ เช่น แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการดำเนินงานของรัฐ เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ ศาสนา จริยศึกษา สุขภาพอนามัย ศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สตรีและแม่บ้าน นอกจากนี้ยังรวมถึงบทความที่เสนอความคิดเห็น วิพากษ์ วิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น การพยากรณ์ชีวิต การวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ต่างประเทศ การวิเคราะห์และวิจารณ์ข่าวแบบชาวบ้าน เป็นต้น

1) การเมือง การปกครอง และการดำเนินงานของรัฐ

หมายถึง บทความที่มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง หรือการบริหารงานของประเทศ

2) เศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

หมายถึง บทความที่มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย การบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน

3) สุขภาพและอนามัย

หมายถึง บทความที่มีการวิเคราะห์หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

4) ศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

หมายถึง บทความที่มีการแสดงความคิดเห็นหรือวิเคราะห์เกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

5) เด็ก สตรี และแม่บ้าน

หมายถึง บทความที่มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สตรี แม่บ้าน หรือครอบครัว

6) พยากรณ์ชีวิต

หมายถึง บทความที่มีการวิเคราะห์พยากรณ์ชีวิตตามราศี วัน เดือน ปี เกิด (ดูดวง)

8.19 โฆษณา

หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม รวมถึงข่าวเพื่อการเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์ (Publicity and public relations) และเนื้อหาที่เป็นประกาศสรรพคุณ คุณภาพ หรือคุณประโยชน์ของสินค้าและบริการ (Advertisements)

8.20 ห้องสมุดโรงเรียน/สถานศึกษา

เป็นห้องสมุดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียน/สถานศึกษา ทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยการจัดรวบรวมหนังสือและสื่อความรู้อื่น ๆ ในหมวดวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรช่วยเหลือในการค้นคว้าวิจัยของอาจารย์และนักศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการทางวิชาการของอาจารย์และนักศึกษาโดยจัดให้มีแหล่งความรู้ และช่วยจัดทำบรรณานุกรมและดัชนีสำหรับค้นหาเรื่องราวที่ต้องการ แนะนำนักศึกษาในการใช้หนังสืออ้างอิงบัตรรายการ และคู่มือสำหรับค้นเรื่อง

8.21 ห้องสมุดแห่งชาติ

เป็นห้องสมุดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ดำเนินการโดยรัฐบาล ทำหน้าที่หลักคือรวบรวมหนังสือ สิ่งพิมพ์ และสื่อความรู้ทุกอย่างที่ผลิตขึ้นในประเทศ และทุกอย่างที่เกี่ยวกับประเทศ ไม่ว่าจะจัดพิมพ์ในประเทศใด ภาษาใด ทั้งนี้เป็นการอนุรักษ์สื่อความรู้ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของชาติมิให้สูญไป และให้มีไว้ใช้ในอนาคต นอกจากรวบรวมสิ่งพิมพ์ในประเทศแล้ว ก็มีหน้าที่รวบรวมหนังสือที่มีคุณค่า ซึ่งพิมพ์ในประเทศอื่นไว้เพื่อการค้นคว้าอ้างอิง ตลอดจนทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมบรรณานุกรมต่าง ๆ และจัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติออกเผยแพร่ให้ทราบทั่วกันว่ามีหนังสืออะไรบ้างที่ผลิตขึ้นในประเทศ ห้องสมุดแห่งชาติจึงเป็นแหล่งให้บริการทางความรู้แก่คนทั้งประเทศ ช่วยเหลือการค้นคว้า วิจัย ตอบคำถาม และให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับหนังสือ

8.22 ห้องสมุดประชาชน

เช่นเดียวกับห้องสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชนดำเนินการโดยรัฐ อาจจะเป็นรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาล แล้วแต่ระบบการปกครองของแต่ละประเทศตามความหมายเดิม ห้องสมุดประชาชนเป็นห้องสมุดที่ประชาชนต้องการให้มีในชุมชน หรือเมืองที่อาศัยอยู่ ประชาชนจะสนับสนุนโดยยินยอมให้รัฐบาลจ่ายเงินรายได้จากภาษีต่าง ๆ ในการจัดตั้งและดำเนินการ ห้องสมุดประเภทนี้เป็นบริการของรัฐ จึงมิได้เรียกค่าตอบแทน เช่น ค่าบำรุง

ห้องสมุด หรือค่าเช่าหนังสือ ทั้งนี้เพราะถือว่าประชาชนได้บำรุงแล้วโดยการเสียภาษีรายได้ให้แก่ประเทศ หน้าที่ของห้องสมุดประชาชนก็คือ ให้บริการหนังสือเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต บริการข่าวสารความเคลื่อนไหวทางวิชาการและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ประชาชนควรทราบ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้ข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของแต่ละคนและสังคม

8.23 ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (E-library)

หมายถึง แหล่งความรู้ที่บันทึกข้อมูลไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และให้บริการสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาหนังสือและข้อมูลต่าง ๆ การดาวน์โหลดข้อมูลหนังสือ บางแห่งสามารถพัฒนาให้ส่งยืมหนังสือทางอินเทอร์เน็ตได้ด้วย ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์นี้ จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว ไม่จำกัดเวลา ไม่เสียเวลาในการเดินทาง

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ มี 2 ประเภท คือ

1. ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการยืมหนังสือและเข้าไปอ่านหนังสือผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง และสามารถเข้าไปอ่านหนังสือเดียวกันได้พร้อมกันหลายคน

2. ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการยืมหนังสือผ่านทางอินเทอร์เน็ต และเข้าไปดาวน์โหลดไฟล์หนังสือมาไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ยืม โดยมีกำหนดจำนวนวันที่สามารถอ่านไฟล์หนังสือนั้นได้ (ประมาณ 7-10 วัน) ถ้าเกินวันที่กำหนดจะไม่สามารถอ่านไฟล์หนังสือนั้นได้ ข้อจำกัดคือ สามารถยืมหรืออ่านไฟล์หนังสือไฟล์เดียวกันได้ทีละ 1 คนเท่านั้น